

Novice iz Moravške doline

3 / 2020

GLASILO OBČINE MORAVČE / APRIL 2020 / ŠTEVILKA 3 / LETNIK XXI

Ostanimo doma, ostanimo složni! / str. 5

V času izrednih razmer zaradi epidemije covid-19 lahko v primeru stiske ali vprašanj pokličete na telefonsko številko Civilne zaščite za pomoč občanom: 064 229 277.

Zapisi iz moravške doline

/ str. 7
Digitalni arhivi, digitalne knjižnice in druge zbirke nam omogočajo, da dostopamo do virov. Šele zdaj znamo to prav ceniti. Bogomil Brvar je pripravil vrsto starih zapisov o naši dolini, ki jih bomo objavljali v prihodnjih številkah.

Limbarska Pekarna Mišmaš v Lukovici / str. 12

Mladinska dramska skupina KID Limbar je (še pred omejitvijo druženja) očarala Lukovčane s predstavo Pekarna Mišmaš.

S šolskih klopi na spletne strani / str. 24

Zaradi ukrepov za omejitev epidemije covid-19 šolske učilnice že več kot mesec dni samejajo. Učenci in učitelji so se morali hitro navaditi na učenje na daljavo, preko spleta.

Restavracija
na Moravškem

Vsak zase, a vsi skupaj!

Člani Pihalne godbe Moravče so v času izolacije posneli izjemen video. Vsak je svoj del skladbe posnel ločeno, nato pa so posnetke združili v video s pesmijo, ki nas te dni še toliko bolj gane. Njihova želja je bila razvedriti vse podporne člane, simpatizerje in ostale občane Moravč in prispevati k temu, da čas hitreje mine. Video je dosegljiv na spletni strani: <https://www.youtube.com/watch?v=C1kJRIID6Q4>

Center za ravnanje z odpadki Dob ponovno odprt

Centra za ravnanje z odpadki Dob, je zaradi ukrepov, namenjenih omejitvi širjenja okužb s koronavirusom, zaprl svojo vrata 16. marca. Ravno za ta dan je bil napovedan odvoz kosovnega materiala za našo občino, ki je seveda odpadel. V času karantene pa so se številni Moravčani lotili temeljitega pospravljanja svojih hiš in okolice, zaradi česar se je nabralo še več odpadnega materiala. Le-tega zdaj lahko spet odpeljete na Dob, saj je Center za ravnanje z odpadki od 14. aprila ponovno odprt tudi za fizične osebe, a po prilagojenem delovnem času: od ponedeljka do petka, od 13.00 do 18.00.

Uporabnike pa ob tem opozarjajo, da je vstop v Center možen le z zaščitno masko, število vozil, ki so lahko v istem času v Centru pa je omejeno. Zaradi omejitve števila obiskovalcev se lahko zgodi, da bo v primeru večjega števila obiskovalcev za vstop v Center treba nekoliko počakati.

Objavljeno je Poročilo o kakovosti pitne vode v letu 2019

Na spletni strani podjetja Prodnik je objavljeno Poročilo o kakovosti pitne vode v letu 2019. Izsledki poročila o kakovosti pitne vode za leto 2019 kažejo, da je pitna voda na območju občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče zdravstveno ustrezna in varna.

(več na: <https://www.prodnik.si/novice/porocilo-o-kakovosti-pitne-vode-v-letu-2019>)

Vse prireditve in dogodki do nadaljnjega odpadejo!

Novice iz Moravške doline

APRIL 2020
ŠTEVILKA 3
LETNIK XXI

Novice iz Moravške doline je informativno glasilo občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Uredniški odbor
Eva Babnik
Bernarda Mal
dr. Franci Malin
mag. Matjaž Marolt
Anja Ravnikar

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Lektoriranje
Bernarda Mal

Naslovnica
Pred in po postopku
restavriranja v cerkvi
Žalostne Marije Božje Hribce
(detajl)
Primerjava pred, med in po postopku
konzerviranja slik križevega pota
na Limbarski gori
Restavriranje in fotografije
so delo **Nine Dorič Majdič**

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za
pisce prispevkov in cenik oglasnega
prostora so objavljeni na spletni
strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide
21. maja. Prispevke za objavo
pošljite na elektronski naslov
moravske.novice@moravce.si.
Rok za oddajo je 2. maj.

Pisci sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva.

Novice iz Moravške doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

Sredi bitke

Drage Moravčanke, spoštovani Moravčani.

dr. Milan Balažič
župan občine Moravče

V času enega meseca, od prejšnje do te številke Novic iz Moravske doline, se je svet spremenil. Iz drugih delov sveta – predvsem Kitajske – smo pozimi dnevno poslušali novice o nekem novem virusu in epidemiji, toda povetlični nismo pričakovali, da se bo nevarnost naselila tudi na naše dvorišče.

Bilo je nekaj zgodnjih opozorilnih glasov, toda gospodarstvu je šlo dobro, službe so bile trdne, kmetje so se pripravljali na novo sezono, upokojenci,

šolarji in otroci iz vrtca so se veselili lepega vremena in priložnosti za igro ter sprehode v naravo. Ko je novi korona virus udaril v sosednji Italiji, je bilo vsakomur jasno, da se mu ne bo moč izogniti.

Začelo se je, vsak dan je bila številka okuženih višja, pojavili so se prvi smrtni primeri, najbolj pa so bili ogroženi varovanci domov za starejše občane.

V Moravčah smo se hitro organizirali

Ze takoj v začetku marca smo se na pretečo nevarnost epidemije v naši občini odzvali: sklical sem pred kratkim ustanovljeni Koordinacijski svet, ki ga sestavljajo člani iz strukture v občini, ki delujejo in pomagajo ljudem v času izrednih razmer. Skupaj smo se odločili, da ne čakamo na navodila, ampak sami takoj aktiviramo štab Civilne zaščite. S težkim srcem smo odpovedali vse naše tradicionalne spomladanske prireditve: svečano akademijo ob občinskem prazniku, Vegovo proslavo v Zagorici, pohod po nagelj na Limbarsko goro in prvomajsko praznovanje v Tuštanju in še celo vrsto drugih dogodkov, ki so jih že pripravila naša društva

Pomembno je, da smo z odredbo o prepovedi zbiranja na javnih prireditvah z dne 12. marca preprečili možnost, da bi prišlo do morebitnega širjenja korona virusa med naše ljudi. Čez nekaj dni, 16. marca, ko smo izvedeli, da je virus kljub vsemu vstopil tudi v našo dolino, smo zaprli še gostinske lokale, planinski dom, frizerstva, cvetličarne, trgovine z ne-nujnimi izdelki in knjižnico, vlada pa je zaprla šole in vrtce. Do nadaljnjega je bil zaprt zdravstveni dom, župnišča so začela delovati v omejenem obsegu, vse maše in drugi cerkveni dogodki so bili odpovedani, pogrebi so se začeli opravljati v družinskem krogu. Prav tako je bil ukinjen javni avtobusni promet. Odprte so ostale le trgovine z življenjskimi potreb-

ščinami, lekarna, bencinski servis, pošta, kmetijska zadruga. Obenem smo priporočili, da se spoštuje omejevanje števila ljudi, ki so lahko hkrati v prostoru.

Tudi v svojih sporočilih sem vam, drage občanke in spoštovani občani, želel povedati, da moramo v teh časih paziti nase, da se obnašamo samozaščitno, saj za to, da ostanemo zdravi, največ lahko storimo sami. Za ljudi v naši občini, ki so potrebni pomoči, smo odprli poseben telefon, vse nujne informacije pa smo objavljali na spletni strani Občine. Znašli smo se sredi odločne bitke z epidemijo in hvaležen sem vam, ker ste od samega začetka upoštevali navodila, ki nas varujejo pred novimi okužbami in možnimi hudimi posledicami. Ker smo skupaj bili pred resnim izzivom, je štab Civilne zaščite, ki se je redno sestajal vsak dan, sprejemal nujne ukrepe proti širjenju okužbe.

Enotni v izrednih razmerah

Začeli smo živeti v izrednih razmerah, kar najbrž za nikogar ni bilo lahko. Toda z medsebojno pomočjo, a na varni razdalji, smo si dajali poguma, ostajali doma in se počutili močne. In ostali zdravi. Zaradi sprejetih ukrepov in vaše etike odgovornosti je število okuženih v naši občini ostajalo med najnižjimi v celi državi. Z nevidnim sovražnikom smo se enotni spopadli na vseh frontah. K temu je sodilo tudi redno razkuževanje vseh javnih prostorov in površin ter razdeljevanje mask po gospodinjskih, ki so jih izdelale naše prostovoljke in prostovoljci - Hvala jim!

VOJNA Z VIRUSOM ŠE NI DOBLJENA, A VSAK DAN SMO ZMAGOVALCI V NJENIH BITKAH.

Stanje epidemije smo imeli pod nadzorom, kar nam je vlivamo novega optimizma za boljše čase, ki so pred nami. Zato smo lahko v Moravčah pod posebnim režimom ponovno odprli tržnico, da bi za vas povečali dostopnost do lokalnih živil.

Luč vidimo, a do nje je potrebno še priti

Zdaj se nahajamo v ključnih trenutkih našega spoprijema z epidemijo korona virusa. Kljub temu da že vidimo luč na koncu tunela, še naprej vztrajajmo pri naših skupnih naporih, da obvladamo oziroma

upočasno epidemijo. Sprejete ukrepe moramo dosledno izvajati predvsem zato, da zaščitimo tiste najranjivejše občane – starejše in kronične bolnike. Oni nas zdaj potrebujejo bolj, kot kadarkoli.

Vztrajali bomo. Pred nami je morda še en mesec, morda tudi več, toda na koncu bomo zmagali. To bo zmaga vseh nas. Štab Civilne zaščite ima na zalogi vse potrebno. Pripadniki Civilne zaščite so vpoklicani in vsak dan delajo za vašo varnost. Občinska uprava se je prilagodila delovanju v izrednih razmerah in dela več kot običajno. Tudi med prihajajočimi prvomajskimi prazničnimi dnevi se obnašajmo razmeram primerno in se ne družimo množično.

Hvala vsem!

Vsem vam, drage Moravčanke in spoštovani Moravčani, izrekam en velik županov HVALA. Ne bom pozabil vašega odrekanja, solidarnosti in požrtvovalnosti. Ko se bomo čez čas ozrli, bomo lahko ponosni na to, kako smo se odzvali. Zahrbtno bitko, ki je nihče ni pričakoval, smo sprejeli pripravljeno.

Vojna z virusom še ni dobljena, a vsak dan smo zmagovalci v njenih bitkah. Ne bomo popuščali, pač pa gremo skupaj naprej do zmage! Naša zmaga bo v tem, da si bomo spet priborili boljše dni, ko se bomo znova družili, si stisnili roko in se objeli.

Popravek za 2. številko NMD (februar–marec, 2020)

V zadnjem stavku županove kolumnne v prejšnji številki je prišlo do napačnega zapisa. Pravilno se glasi zadnji stavek tako:

Povedano drugače, potem bomo gromko in iz srca lahko zapeli tisto pesem Milana Kokalja, ki jo pogosto slišimo v izvedbi ansambla Svetlin: »Sred' pravljичne doline, pod Limbarsko goro ... Moravče so najlepše, ostalo bo tako«.

Avtorju kolumnne in avtorju pesmi se opravičujem za napako.

Tatjana Čop, odgovorna urednica

1. MAJ, PRAZNIK DELA IN DELAVCEV

Letos se ob prvem maju ne bomo družili tako, kot smo bili vajeni. Pa vendar ga praznujmo v domačem krogu, z mislijo na vse, ki s svojim delom lajšajo naš vsakdan v teh težkih časih.

Vsem, ki pošteno služijo svoj kruh, pa iskreno čestitam!

župan, dr. Milan Balažič

1. MAJ, PRAZNIK DELA IN DELAVCEV

Letos se ob prvem maju ne bomo družili tako, kot smo bili vajeni.

Pa vendar ga praznujmo v domačem krogu.

Z mislijo na vse, ki s svojim delom lajšajo naš vsakdan v teh težkih časih.

čestitam!

Vsem, ki pošteno služijo svoj kruh, pa iskreno čestitam!

župan, dr. Milan Balažič

Ostanimo doma, ostanimo složni!

BESEDILO: AJDA LALIČ, DARKO VAVPETIČ

Ob pojavu novega koronavirusa na Kitajskem smo še vsi skomigali z rameni češ, da to je res daleč in kdaj, če sploh, bo prišlo do nas. A ker nam včasih narava pokaže, da je kljub vsemu človek v primerjavi z njo izredno majhen in nebogljen, smo se tudi sami kmalu znašli v bitki s tem nevidnim sovražnikom.

V Občini Moravče je bil štab civilne zaščite sklican 12. marca 2020. Za potrebe izrednih razmer zaradi epidemije novega koronavirusa, je bila organizirana razširjena skupina posameznikov z različnih področjih in iz različnih delov občine, ki bi znali kar se da dobro reševati vprašanja in težave, ki se bodo pojavljale.

Oskrba s hrano starejših občanov na prvem mestu

Najprej je bilo potrebno zagotoviti prehrano tistim starejšim, ki so jo sicer prejeli iz Osnovne šole Jurija Vege Moravče. Kot vse druge vzgojno-izobraževalne ustanove po Sloveniji sta namreč tudi moravška šola in vrtec s 13. marcem zaprla svoja vrata. K sreči imamo v Moravčah tudi gostinca, ki nudi dostavo na dom – Picerijo pri Jurku. Z njimi je bila sklenjena pogodba o dostavi hrane starostnikom. Pohvalno je, kako hitro se je lastnik, Marko Zalokar, odzval in zagotovil vse potrebne ukrepe za varno dostavo hrane, saj sta za razvoj hrane starejšim namenjena drug avtomobil in voznik kot za druge razvoze.

Zagotovljen dostop do informacij

Vzpostavljena je številka Civilne zaščite za pomoč občanom, na katero lahko pokličejo v primeru različnih stisk in vprašanj. **Telefonska številka je 064 229 277.** Kmalu je bila tudi vzpostavljena Facebook stran **Civilna zaščita Moravče.** Vse informacije so bile sicer ažurno in sproti objavljene na spletni strani Občine Moravče, a smo želeli, da bi tudi mlajši, ki več uporabljajo socialna omrežja kot spletne strani, hitreje in učinkoviteje prišli do informacij. Stran je hitro zaživela, na njej pa dnevno objavljamo razne informacije in povezave do občinske spletne strani, poleg tega pa tudi informacije o številu okuženih v naši občini in o splošnem dogajanju in ukrepih.

Všeč nam je, da je tudi ta stran ponudila neko možnost komunikacije s civilno zaščito, predvsem za tiste, ki imajo manj nujna a vseeno pomembna vprašanja. Prejemali smo predvsem vprašanja o odloku glede zapuščanja občine ter o dobavi zaščitne opreme. Veseli smo, da smo lahko marsikomu odgovorili in jim tako vsaj nekako osmislili ukrepe in olajšali kakšno odločitev.

Vzpostavljena je številka Civilne zaščite za pomoč občanom, na katero lahko pokličejo v primeru različnih stisk in vprašanj. Telefonska št. je 064 229 277.

Vedno več prostovoljcev

Prek Facebook strani smo tudi pričeli s pridobivanjem prostovoljcev. S strani raznih posameznikov so namreč prihajale ponudbe glede pomoči. Marsikdo želi pomagati, sodelovati in pripomoči k skupnemu dobremu. Po pozivu se je zbralo skoraj 20 prostovoljcev, ki so nam na voljo, da jih bomo poklicali ni pomoč, ko bo to potrebno.

Nekaj potreb po prostovoljcih se je že pojavilo predvsem pri oskrbi starejših. Nekaterim starejšim občanom, ki nimajo svojcev, smo prinesli zdravila, živila iz trgovine in podobno. Moramo pa pohvaliti občane, da večjih potreb po tovrstni pomoči ni, saj si z varno medsosedsko pomočjo ljudje pomagajo sami.

Občane ob tem še enkrat opozarjamo, da v tem času ne kurijo v naravi, saj ne bi želeli naših gasilcev še dodatno izpostavljati okužbam zato, ker bi morali gasiti požare v naravi. Iz medijev najbrž izveste, s koliko požari v naravi so se te dni borili gasilci po Sloveniji, bodimo mi drugačni!

Razkuževanje javnih površin

Pričeli smo tudi z razkuževanjem javnih površin. Člani štaba Civilne zaščite so presodili, katere površine so smotrne za razkuževanje. Gre se predvsem za bolj obremenjena mesta, kot so kluke vrat na pokopališčih, pošti, bankomat, razne ograje in klopce. Poskrbljeno je tudi za razkuževanje gasilske zaščitne in reševalne opreme, na katero v teh dneh ne smemo pozabiti. Vodikov peroksid za razkuževanje opreme in vozil je darovalo podjetje

Gospodinjstva v občini Moravče so prejela v nabiralnike po dve maski

Maska je testirana in primerna za uporabo, več o tem spodaj. Če masko prekuhate na 90 stopinjah, prelikate ali kakorkoli drugače toplotno obdelate na dovolj visoki temperaturi, jo lahko ponovno uporabite. Nameščanje maske si lahko ogledate na koncu videa, ki prikazuje izdelavo, najdete ga na povezavi <https://youtu.be/-2tqI97rC54?t=76>

Ustreznost štirislajne airlaid zaščitne maske kot tudi airlaid servieta potrebne za lastno izdelavo zaščitne maske je bila uradno potrjena 19. marca s strani Službe za preprečevanje in obvladovanje bolnišničnih okužb, UKC Ljubljana. Masko pa ni primerna za zdravstveno uporabo. Namenjena je izključno zaščitni splošne populacije (industrija, trgovina, osebna raba ...). Maske, izdelane iz štirislajnega servieta, so primerne za uporabo povsod tam, kjer v normalnih pogojih dela maske niso potrebne. Primer: za lakirnico avtomobilov, kjer je vedno med zaščitno opremo navedena zaščitna maska, je naša ne more nadomestiti, ravno tako ne kirurške ali medicinske maske ... Na delovnih mestih, kjer maske v normalnih delovnih pogojih niso predpisane, pa je naša maska ustrezna in primerna, kar pomeni proizvodnje, prevozi, trgovine ... in seveda osebna uporaba.

Občina Moravče je priskrbel material za izdelavo pralnih zaščitnih mask za večkratno uporabo. Prve dni aprila so jih prostovoljke in prostovoljci iz občine Moravče izdelovali ob upoštevanju strogih pravil glede higiene. Nekateri so maske delali na sedežu štaba CZ, drugi doma. Župan občine Moravče dr. Milan Balažič se vsem iskreno zahvaljuje.

Člani štaba civilne zaščite dnevno opravljajo obhode po občini in preverjajo upoštevanje ukrepov. Z veseljem ugotavljajo, da večjih kršitev ni, da se občani dosledno držijo pravil in pazijo nase in na druge.

Helios, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Ob tem vsa zahvala tudi gasilskim društvom v naši občini, ki nam priskočijo na pomoč pri opravih, ki so v njihovi pristojnosti. Občane ob tem še enkrat opozarjamo, da v tem času ne kurijo v naravi, saj ne bi želeli naših gasilcev še dodatno izpostavljati okužbam zato, ker bi morali gasiti požare v naravi. Iz medijev najbrž izveste, s koliko požari v naravi so se te dni borili gasilci po Sloveniji, bodimo mi drugačni!

Zaščitna oprema tudi za občane

Štab civilne zaščite je skupaj z občinsko upravo prek Uprave za zaščito in reševanje Republike

Slovenije poskrbel tudi za dobavo osebne zaščitne opreme za službe, ki delujejo v okviru civilne zaščite. Kasneje smo pridobili tudi material za izdelavo zaščitnih mask za vsa gospodinjstva v občini Moravče. Izdelovalo jih je kar 24 prostovoljcev, nekateri na štabu, drugi na svojih domovih, v nabiralnike pa so jih gospodinjstva prejela po pošti.

Z majhnimi koraki se daleč pride

Vse naštetu so morda majhna dejanja, ki se od zunaj ne zdijo nič posebnega. Do časa pisanja tega članka, je število potrjenih okužb v naši občini stabilno in se je zaenkrat ustavilo na številki 2. Življenje v Moravčah je kljub situaciji dokaj mirno in nimamo občutka, da bi ljudi prevzela prevelik strah in panika. Zagotovo pomaga tudi to, da smo trenutno eni tistih srečnežev, ki lahko le stopimo skozi vrata hiše in že uživamo v prelepi naravi. Ljudem po mestih je preživljanje teh časov zagotovo težje, ker nimajo možnosti umika.

Zaščitne maske

Razkuževanje

A kljub temu vsa ta majhna dejanja služb zaščite in reševanja, skrb in sodelovanje gospoda župana, občinske uprave in vseh zaposlenih na Občini vlivajo neko zaupanje in optimizem. Vsa zahvala gre seveda občanom, ki se vzorno držijo navodil in ravnavo pametno in odgovorno – do sebe in drugih. Zagotovo pa k temu pripomore tudi vedenje, da je nekemu še kako mar za našo lepo dolino in za čudovite ljudi, ki živijo v njej.

Zapisi iz moravške zgodovine

BESEDILO: BOGOMIL BRVAR

Že v otroštvu sem najraje bral zgodovinske povesti in nato nadaljeval z zgodovinskimi berili. Predmet zgodovina je imel v moji glavi poseben status, nisem se ga učil, ampak me je neka-ko zabaval, vse sem se naučil, ne da bi vedel kdaj.

Poleg zgodovine sem imel najraje še matematiko in čeprav sem želel študirati zgodovino, sem izbral matematiko. Za študij le-te je bila na voljo skromna štipendija, z inštrukcijami pa smo študenti matematike nasploh kar dobro shajali. Po končanem študiju, in že vmes, sem začel delati v računalništvu, na področju programske opreme, za kar je prav prišlo znanje raznih vej matematike, ob rednem delu pa sem tudi predaval statistiko. Zgodovini sem bil zvest le z branjem zgodovinskih knjig.

Leta 2003 pa sem dobil priložnost, da napišem kroniko Prostovoljnega gasilskega društva Peče, od ustanovitve leta 1934 naprej. Anton Stenko mi je izročil zelo dobro ohranjene dokumente, poiskal sem še druge vire in nastala je prva knjiga z zgodovinsko tematiko, če temu lahko tako rečem. V naslednjih letih sem napisal še nekaj gasilskih kronik. Leta 2005 sva z gospo Jelko Lalič pripravila knjigo *Župnija Peče v ogledalu časa*.

Konec leta 2018 je izšla obsežna knjiga *Življenje in delo Franca Pirca, dokumentirano z njegovim dopisovanjem*, izdalo jo je Kulturno in športno društvo Peče. Pripravljal sem jo tri leta, vanjo je vključeno tudi triletno delo pokojnega duhovnika Karla Ceglarja, ki je iz nemščine in francoščine prevedel in s komentarji opremil Pirčeva pisma. Franc Pirc je bil evropsko znani sadjar, v Pečah je opravljal duhovniško službo 10 let (1819–1829), bil je tudi prvi peški učitelj. Čeprav so v knjigi obsežna poglavja o Pirčevem misijonarjenju med Indijanci, pa je vendar opis njegovega dela in življenja v Pečah tako pomemben, da knjigo lahko uvrščam med domoznanstvo. Na moji mizi je zapisan citat ameriško-britanskega pesnika Wystana H. Audena: »Človek je bitje, ki ustvarja zgodovino in svoje preteklosti ne more ponoviti, niti je ne more pozabiti.«

Prednosti digitalizacije

Med iskanjem virov za knjigo o Pircu sem pregledal zelo veliko časopisov, ki so izhajali v Sloveniji v 19. stoletju, pa tudi v Ameriki in v nekdanji Avstro-Ogrski. Seveda sem v glavnem uporabljal digitalizirane oblike, predvsem izjemno bogate Digitalne knjižnice Slovenije. Ob tem sem naletel na številne članke o raznih dogodkih v Moravški dolini in jih shranil v mojem računalniku. Posebej sem shranil članke iz domačih in tujih časopisov o Juriju Vegi. Zanimivo, kar pogosto so o Moravški dolini pisali nekdanji časopisi.

Kaj pa od zdaj naprej? Ali bodo zgodovina in druge družboslovne in humanistične vede uspele nadaljevati z njihovim poslanstvom, kot do zdaj? Odkar svet pretresa novi virus, mi v glavi odmeva stavek, ki sem ga nekoč prebral: "Danes smo na robu nove meje", ki ga je nekoč v nekem kontekstu

Izvirni dopisi.

iz Moravč, dné 16. aprila. Pred kratkim je bila objavljena zdravstvena postava za Kranjsko z dné 29. aprila 1888, katero je tudi „Slovenec“ veselo pozdravil; za naše kraje pa ta postava nima bistvenih prememb. Naši ljudje ne bodo deležni dobrot njenih, da bi namreč blizu in hitro dobili zdravniško pomoč, ker so preoddaljeni. V našem okraji bosta sicer sedaj dva okrožna zdravnik, toda v kljub še toliki vestnosti dvomim, če bosta kos svojim dolžnostim, ker je sedež obema odločen preblizu skupaj (Kamnik in Prevoje), dočim je druga stran (moravška dolina, Črni Graben, Peče, Sv. Helena, Ribiče in vasi ob Savi) brez zdravnik. Mislim tedaj, da mi nihče ne bo očitil, da govorim „za domači kraj“, če si drznem sprožiti misel, naj se v kamniškem okraji ustanovi še eno zdravstveno okrožje s sedežem v Moravčah, ker pri obstoječih razmerah (zaradi sodišča na Brdu) v Prevojah sodnik mora biti. Okrožje bo dosti veliko, in pota za oba zdravnik (prevojskega in moravškega) še pretežavna, ker so hribovita, tako da iz Prevoj, ako bo samo tam zdravnik, bo zdravniška pomoč večinoma prepozna. Priporočal bi zato, da se naše občine obrnejo s prošnjami na merodajno mesto, in naš gospod poslanec jih bo gotovo rado- voljno podpiral, ker so popolnoma opravičene.

Slovenec, 17, 19. april 1889, št. 90 (Izvirni dopisi). Članek o zdravniški službi v Moravčah – aktualna tema za današnji čas.

izrekel John F. Kennedy. Danes še ne vemo, v kolikšni meri se bodo zaostri- le življenjske razmere in koliko bodo te vplivale na vse tisto, kar ne bo nujno za preživetje.

Vsak podatek o preteklosti je pomemben

Ali tudi v novih razmerah sami kaj prispevamo k bogatenju našega domoznanstva? Lahko: morda ima kdo shranjeno kakšno fotografijo, zanimiv dokument, razglednico? Uredništvo Novic iz Moravške doline jih bo gotovo objavilo in s tem širilo naše domoznanstvo.

V Moravčah je nekoč bil muzej. Obnovitev ne bi zahtevala velikih finančnih sredstev, le dobro voljo.

Zgodovina niso samo številke in podatki, ki se jih morajo učenci in dijaki učiti na pamet. Zgodovina je pomembna za razumevanje sedanjosti in prihodnosti. Zato smo v uredništvu z veseljem sprejeli ponudbo gospoda Brvarja, da objavljamo zanimivosti, ki jih je zbral iz zapisov v starih časopisih. V vsaki številki bomo objavili nekaj starih »novic«.

Naj vam bo branje v užitek!

Tatjana Čop, odgovorna urednica

Osnovni podatki o digitaliziranih časopisih (NUK), v katerih so bili posneti članki povezani z Moravčami oz. z Moravško dolino

ZBRAL: BOGOMIL BRVAR

Cerkveni glasbenik

Revija je najprej izhajala kot glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani, od leta 1935 naprej pa kot glasilo z muzikalnimi prilogami cerkvenih glasbenikov. Po 2. svetovni vojni je revija prenehala izhajati in izide spet leta 1970. Namenjena je cerkvenim pevcem in organistom.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-T8108YNF>)

Domoljub

Najprej je izhajal kot priloga Slovencu, od 1897 pa je izhajal samostojno. Do leta 1906 je izhajal dvakrat mesečno, kasneje enkrat tedensko.

Izhajal je v letih od 1888 do 1944.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-5UGNAP0I>).

Dom in svet: zabavi in pouku

Slovenski literarni mesečnik, ki je nastal kot zabavno-poučni list za katoliške bralce, pozneje pa se je razvil v literarno revijo. Izhajal je v letih od 1888 do 1944.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-SFBA7UIA>)

Domovina (Ljubljana)

Tednik, pod založništvom in izdelavo Konzorcija, vsebuje prilogo Tedenske slike. Pisal je o političnem dogajanju doma in po svetu in spodbujal narodno zavest, kjer je dajal prostor tudi slovenskim pesnikom (V. Vodnik, ...). Izhajal je v letih od 1918 do 1941.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-VZQSQYPY>)

Glasilo K.S.K. jednote

Glasilo Kranjsko-slovenske katoliške jednote je bil tednik, založen in izdan najprej v Chicagu, potem pa v Clevelandu. Poročal je o spremembah in aktivnostih društva, prinašal novice iz slovenskih naselbin in od drugod. Izhajal je v dveh različicah: slovenski in angleški. Izhajal je v letih od 1915 do 1946.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-3NEGRS4U>)

Gorenjec

Najprej je bil političen in gospodarski list, po letu 1934 pa se je preimenoval v Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto. Izhajal je v letih od 1900 do 1941.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-NYYYIVMU>).

Ilustrirani Slovenec

Tedenska priloga Slovenca, pod uredništvom Frana Erjavca, je vsebovala nabožne ilustracije, fotografije javno izpostavljenih osebnosti: od politikov, umetnikov do drugih izobražencev, fotografije izumov takrat moderne tehnike, zanimivosti doma in po svetu. Izhajal je v letih od 1924 do 1932.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-XWQWZFUW>)

Jutro

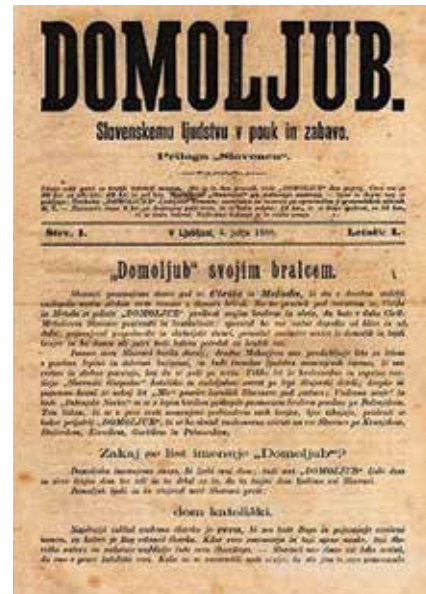
Dnevnik je izhajal v Ljubljani. Bil je političen dnevnik, prinašal je novice iz tujine in od doma.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-FAEBXFFF>).

Kmetijske in rokodelske novice (Novice kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.)

Kmetijske in rokodelske novice so izhajale tedensko, urejal jih je Janez Bleiweis. Namenjene so bile najprej v pomoč kmetom in obrtnikom, kasneje pa so objavljale prispevke s področja leposlovja, konservativne politike, kulture in dopisov iz raznih krajev. Izhajale so v letih od 1843 do 1902.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-PHSRICDU>).

Kmetški list

Glasilo Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo se je zavzemalo za kmetijsko politiko in pravice kmeta, poročalo je o cenah pridelkov na trgu, vsebovalo informacije s področja gospodarstva ter zanimivosti doma in v tujini. Izhajal je v letih od 1919 do 1941.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-BFF44DKJ>).

Laibacher Zeitung

Bil je največji in najbolj vpliven časnik v Ljubljani v 18. in 19. stoletju.

Izhajal je v letih od 1784 do 1918.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-XBYNFTXR>).

Ljubljanski list

Ljubljanski list, večerna priloga deželnemu uradnemu časniku, je bil namenjen vse bralcem, ki so lahko v slovenskem jeziku prebirali kratke članke o zanimivostih in informacije na različnih področjih, od politike, šolstva, kulture, občinskega življenja, trgovine, obrti, do poljedelstva itn. Izhajal je vsakodnevno. Izhajal je samo v letih 1884 in 1885.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-GU07JIQC>)

Občinski poročevalec Domžale

Glasilo občinske organizacije SZDL je seznanjalo občane z življenjem in delom v domžalski občini. Izhajalo je na štirinajst dni, nadaljuje se pod imenom Slamnik. Izhajal je v letih 1962-1991.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-WGL3R7SJ>).

Rodoljub

Glasilo Slovenskega društva v Ljubljani je izhajalo dvakrat mesečno, sprva kot priloga Slovenskemu narodu, kasneje kot samostojen časnik. Izhajal je v letih od 1891 do 1904.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-AS3IWQKC>).

Slovenec

Bil je vodilni časnik političnega katolicizma na Slovenskem. Izhajal je v letih od 1873 do 1945.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-PRARJ8D8>)

Slovenski narod

Bil je političen časopis, prvi slovenski dnevnik, vodilno slovensko liberalno glasilo pred 1. svetovno vojno. Deloval je pod geslom: »Vse za narod, svobodo in napredek«. Izhajal je v letih od 1868 do 1945.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-RERCKDSM>).

Učiteljski tovariš

Stanovski list slovenskega učiteljstva. Izhajal je v letih od 1861 do 1941.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-5MNZBGEL>).

Zasavski tednik

Dostopne so digitalizirane izdaje od leta 1955 do 1965.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-40TXLG04>).

Zgodnja Danica

Katoliški cerkveni časopis je izhajal v Ljubljani enkrat tedensko. Izhajal je v letih od 1849 do 1902.

(vir: <https://www.dlib.si/details/URN%3aNBN%3aSI%3aspr-V6C6RM TL>).

Danes spet vozijo!

BESEDILO: MAG. MATJAŽ MAROLT, FOTOGRAFIJA: LIM

Takšno in veliko število podobnih obvestil, redno prejemam v zadnjih nekaj tednih, na svoj mobilni telefon, na FB stran LIM, preko Messengerja ipd. Vsebina poslanih sporočil se nanaša na občutno povečan promet težkih tovornih vozil na moravških cestah proti ali iz smeri podjetja, ki predeluje odpadke. Osebno sem udeležen v različnih nalogah, povezanih s omejevanjem širjenja novega koronavirusa, zaradi česar me sporočila, ki niso povezana z ukrepi za preprečevanja širjenja virusa, še posebej žalostijo. Pravzaprav me žalostijo aktivnosti, o katerih me avtorji sporočil obveščajo.

Moj poziv vsem tistim, ki kakorkoli sodelujejo pri nedovoljeni predelavi odpadkov, je naslednji: V težkih časih pomagaj, če ne moreš, vsaj ne škoduj!

Pozivam vse vpletene v omejeno predelavo odpadkov k spoštovanju Odločbe ARSO, št. 06182-1940/2019-9, 16. 7. 2019, v kateri je zapisano: »Podjetje Termit d.d. mora zaradi neposredne nevarnosti dodatnega čezmernega obremenjevanja okolja, prenehati z obratovanjem naprave za predelavo odpadkov«.

V enem izmed obvestil, ki sem jih prejel »v vednost«, je predstavnik Termitovega kapitala zapisal: »Prvenstveno družba Termit d.d. ne krši nobene odločbe Inšpektorata RS za okolje in prostor ali ARSO, kar pa niti ni pomembno, ker izvrševanje odločb ali nadzor nad postopki Inšpekcije za okolje in prostor RS ali ARSO ni v vaši pristojnosti«, in nadaljuje: »Družba Termit d.d. in ARSO sta dne 20. 1. 2020 sprejela dogovor in sklenila, da se bo sporno dejstvo, ali gre v občini Moravče za okoljsko škodo povzročeno tlom ali ne, ugotavljalo v okviru upravnega postopka«.

Dejstvo, da so se v času, ko se je po svetu že širil korona virus, v Sloveniji sklepale kravje kupčije, me je presenetilo in globoko razočaralo.

Termit je gluh za vse pozive

ARSO je podjetju v Moravški dolini, ki ima med svojimi dejavnosti »registrirano« tudi predelavo odpadkov, v letu 2019 podalo poziv, da:

1. se opredeli do območij sanacij, kjer so bili v preteklosti že izvedeni vnosi zemljine, v skladu z rudarskim projektom;

2. se opredeli do ugotovitev v Poročilu in za svoje navedbe priloži morebitne dokaze;

3. posreduje predlog ukrepov za omejitvev okoljske škode na območju, ki izhaja iz Poročila, ki mora zajemati tudi zajem izcednih voda in zagotovitev ustreznega čiščenja; zagotovitev odvajanja odpadnih voda ter izvajanje monitoringa površinskih in podzemnih voda za vse parametre, ki so preseženi;

4. posreduje predlog sanacijskih ukrepov na območju, ki izhaja iz Poročila, pri čemer naj se upošteva tudi določila Uredbe o vrstah ukrepov za sanacijo okoljske škode;

5. v skladu s 110 d. členom ZVO-1 posreduje pregled območja za območje saniranega odkopa Ples za parametre, ki so bili preseženi, glede na ugotovljeno stanje na območju Drtija (kar izhaja iz Poročila), s čimer bodo dokazovali (ne)obstoje neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode na tem območju;

6. posreduje oceno stroškov za izvedbo omejenih ukrepov.

Skrbi me, da podjetje od julija 2019 do danes ni izvedlo nobenega formalnega ukrepa povezanega s pozivom ARSO. Najbrž se predstavnik podjetja »zabava«, medtem ko trdi, da do okoljske škode v tleh sploh ni prišlo. Še bolj pomenljivo je dejstvo, da naj bi povzročitelj menil, da niso važni

rezultati, temveč je bolj pomembno, po katerem predpisu je vnašanje »odpadkov« dovoljeno, čeravno so prekoračitve »enormne«. Se spomnite besed izrečenih na Odmevih (TV SLO1): »Moravčanke in Moravčani bomo še umrli v skladu s papirji«.

Še bolj pomenljiv je podatek, da je iz zapisnika o tem sestanku razvidno, da je bila kot predstavnik podjetja navedena tudi oseba, ki je bila prisotna na skrivnem sestanku na Trojanah. Na okrogli mizi v Kulturnem domu v Moravčah je občinsko vodstvo predstavilo dejstva o »skrivnostnem sestanku«.

Na sestanku 20. 1. 2020 naj bi predstavniki podjetja posebej izpostavili, da Projektna naloga ni predvidevala, da se preveri tudi izcedne in podzemne vode. V kolikor ta podatek drži, potem lahko z gotovostjo trdim, da predstavniki podjetja ponovno zavajajo ARSO in druge vpletene.

V Zapisniku o odvzemu vzorcev voda na območju nekdanjega odkopa Drtija, kjer deluje podjetje Temit d. d., 16. 4. 2019, je v prvem odstavku zapisano:

Ljudska iniciativa Moravče

Nova dovozna pot (posneto 21. 3. 2020 na Plesu)

»Med predstavniki MOP, LIM, Občino Moravče in podjetjem Termit je bilo dogovorjeno, da se poleg vrtnja raziskovalnih vrtin, bagrskih izkopov in izvedbe vzorcev zemljin na območju nekdanjega odkopa ..., izvede tudi vzorčenje voda. Za vzorčenje so bili na terenskem ogledu dne 9. 4. 2019 določena naslednja merilna mesta ...«, v drugem odstavku istega zapisnika je zapisano: »Predstavnica Termita mag. A. Š. P. je predlagala tudi vzorčenje voda iz piezometrov ...«.

Sami lahko preverite »alarmantne« rezultate, ki so dostopni na občinski spletni strani: <https://www.moravce.si/objava/205150>, in si ustvarite slike o (ne) škodljivosti predelave odpadkov.

Moj poziv vsem tistim, ki kakorkoli sodelujejo pri nedovoljeni predelavi odpadkov, je naslednji: V težkih časih pomagaj, če ne moreš, vsaj ne škoduj!

Nezakonito podeljevanje soglasij

Na sestanku naj bi sodelovala tudi predstavnica mednarodno priznane raziskovalne organizacije na področju gradbeništva iz Ljubljane, ki podjetju »ureja« dokumentacijo (STS) potrebno za pridobitev okoljevarstvenih dovoljenj. To je isto podjetje, ki ga v svojem odgovoru navede Državno odvetništvo v

dokumentu številka M3-A21-14972019-8, 15. 1. 2020, ko v petem odstavku na 11. strani zapiše: »V skladu z navedenim pritrjujemo vašemu stališču iz zaprosila, **da je podeljevanje STS za »gradbene proizvode«, ki naj bi nastali kot rezultat predelave odpadkov, za katere ne na ravni Unije in ne na nacionalni ravni niso bila določena merila za izgubo njihovega statusa odpadkov, v nasprotju s predpisi o odpadkih in kot takšno nezakonito.**

Predstavnike Ministrstva za okolje in prostor sem ob tem pozval, naj se izjasnijo, ali so seznanjeni s predmetnim dokumentom, kako bodo ukrepali in ali bodo še naprej dopuščali, kot je navedeno v dokumentu Državnega odvetništva, nezakonito ravnanje družbe, kajti iz dokumenta je nedvoumno razvidno, da je **postopek podeljevanja STS (slovenskega tehničnega soglasja) nezakonit.**

Istočasno LIM sporoča, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da prepreči, da bi kapital s pravniškimi manipulacijami »izigral« zakonodajo na škodo okolja ali zdravja in življenja ljudi.

Odpadki, kjer prevladuje elektro material

Plavajoča olja (Ples)

Izigравanje zakonodaje na škodo zdravja ljudi

Pomenljivo je tudi mnenje pooblaščenca podjetja, ki naj bi dejal, da verjame, da ni bil namen Poročila, da bo prišlo do takšnega stanja, do kakršnega je prišlo. Odgovor LIM pooblaščenca je naslednji: Namen Poročila je bilo ugotoviti, kaj se skriva v moravških tleh in v moravški vodi. Istočasno LIM sporoča, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da prepreči, da bi kapital s pravniškimi manipulacijami »izigral« zakonodajo na škodo okolja ali zdravja in življenja ljudi.

Pri čemer ponovno obveščam kapital, da vse lažne prijave končajo v »košu za smeti«. Če bodo še kakega lažnivega kljukca zarsbeli prsti za lažnive prijave zoper člane/podpornike LIM, mu sporočam, da smo za njegovo srečo pripravljene tudi malo »trpeti«, saj s svojim početjem očitno kaže svojo obupanost.

Vztrajno zahtevamo sanacijo škode

Na Ministrstvo za okolje in prostor smo poslali dopis, v katerem smo (Moravčanke in Moravčani) zahtevali, da se v skladu z Uredbo o vrstah ukrepov za sanacijo okoljske škode, pripravi predlog sanacijskih ukrepov, ki vsebuje:

- predhodno oceno možnosti in izvedljivosti sanacijskih ukrepov,
- opredelitev okoljske škode,
- opredelitev koristi sanacijskih ukrepov,
- predlog določitve ukrepov dopolnilne in kompenzacijske sanacije,
- predlog določitve monitoringa in poročanja o izvajanju sanacijskih ukrepov.

Podobno kot slike težkih tovornih vozil, sem znova prejel fotografije, ki prikazujejo novo cesto na Plesu, zgrajeno domnevno za potrebe izkoriščanja naravnih surovin. Pri gradnji je uporabljen odpadki, ki je črne barve in najverjetneje ne spada med odpadke, ki nastanejo kot posledica lastne dejavnosti podjetja. Poleg tega se med materialom spet nahaja plastika (polivinil), za katero ni mogoče ugotoviti ali gre spet za odpadki, ki mu tam ni mesto, ali pa je ta del predvidene »gradnje«. MOP smo opozorili na uporabo »dvomljivega« materiala zaradi dejstva, da je v neposredni bližini (200 m) črpališče vode, ki oskrbuje večino Moravške doline ter ga ob tem pozvali, da nam sporoči ali podjetje lahko odlaga »dvomljiv« material črne barve, in predvsem kakšen material to je (klasifikacijska številka odpadka). Iz pridobljenih fotografij se spet opazi plavajoča olja na vodi ter material, ki spominja na odpadke, ki so bili skladiščeni in vgrajeni v Drtiji (izdelki uporabljeni v elektroindustriji), zaradi česar ponovno pozivam tistega, ki je pripeljal te ali druge odpadke na območja izkoriščanja mineralnih surovin: **»Dovolj je, ostani doma!«**

Pek Mišmaš v Lukovici

BESEDILO in FOTOGRAFIJA (NA NASLOVNICI): DRAGO JUTERŠEK

Je pač tako, da imajo vsake oči svojega malarja, vsak režiser svoj pristop in igralci svojega. In če združiš odličnega režiserja s super igralsko zasedbo, dobiš enkratno gledališko predstavo vredno ogleda. Pred leti je v Krašnji Pekarno Mišmaš po pravlji avtorice Svetlane Makarovič uprizorila domača skupina KUD Fran Maselj Podlimbarski. V soboto, 7. marca pa je v goste v lukoviški Kulturni dom Janka Kersnika prišla mladinska skupina KID Limbar iz Moravške doline.

Začetni nastop mlinarice Jedrt je povzročil malce zmede v dvorani, a vseeno ne toliko, kolikor jo ona povzroča skozi celotno igro. Sicer smo bili deležni mačje in mišje govorice in petja ter plesa vseh nastopajočih, ki jih tokrat res ni bilo malo. Svoje je dodal še župan in s tem uspešno zaključil celotno predstavo. No, ne le on, celotna ekipa skupaj z inštrumentalisti in osebjem v zaodrju ter verjetno še mnogi, ki so doma pripravljali kulise, kostume in še kaj.

Polna dvorana tako najmlajših kot malce manj mladih pričča, da se znamo odzvati prijaznemu povabilu umetnikov iz sosednje občine na prireditev, ki nas razvedri in tudi kaj nauči.

Zato vrli sosede, ko boste na oder postavili naslednjo gledališko predstavo, se le oglasite tudi v Črnem grabnu. Z veseljem vas pričakujemo.

Srebrna plaketa mlademu Moravčanu

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: MATJAŽ ŠUŠTAR

Mladi glasbenik iz Moravške doline, natančneje iz Tuštanja, Matija Svetlin je na državnem tekmovanju v Ormožu osvojil drugo mesto, kar pomeni osvojitve srebrne plakete. Matija je član Godbe Moravče in Mladinskega orkestra Brdis.

Z mentorstvom Danijela Savnika v glasbeni šoli Domžale zelo uspešno napreduje in se intenzivno pripravlja na mednarodno tekmovanje v Italiji. Njegova korepetitorka na klavirju je bila Neža Žgur.

Ostanite v varnem objemu doma v dobri družbi e-knjžnice Domžale

Izposoja e-knjig • Časopisi in revije z vsega sveta • Nasveti za dobre knjige • Slike in zgodbe sokrajanov • Največja zbirka poslovnih informacij • Kulturni zakladi Slovenije • Strokovni članki na enem mestu • Knjižnični katalogi • Najboljše enciklopedije in slovarji • Miselne igre in izzivi • Literarni natečaj Poezija zdravi • Knjižnica na družbenih omrežjih

V času epidemije, ko se odgovorno zadržujemo doma, da ne okužimo sebe in drugih, so prav knjige lahko tiste, ki nam lepšajo dneve, predvsem pa osmišljajo vsakdan. S knjigo se zlahka prestavimo v druge svetove, pozabimo na lastni strah in ne razmišljamo le o tem, kaj nas lahko doleti. Branje dobro vpliva na našo kvaliteto bivanja, saj dokazno zmanjšuje posledice stresa, odganja tesnobo in preganja osamljenost.

Spoštovani, čeprav je Knjižnica Domžale zaradi trenutne situacije zaprta, lahko vseeno dostopate do kvalitetnega branja. Za vas gradimo virtualno knjižnico, ki je odprta 24 ur na dan in 7 dni v tednu, dosegljiva pa je z nekaj kliki iz varnega zavetja vašega doma.

Spremljajte našo spletno stran (www.knjiznica-domzale.si), razgibajte možgane z reševanjem kvizov, skrivank, labirintov, ugank, premetank za vse starosti, pogledajte in raziskujte digitalno domoznansko zbirko (**Kamra**) ali sledite našim objavam na družbenih omrežjih /**Facebook in Instagram**/.

V spletni knjižnici **Biblos** vam ponujamo bogat izbor kvalitetne literature. Izbirate lahko med več kot 3.000 knjigami za odrasle in otroke. Do izbire prave knjige si lahko pomagate s knjižničnim leposlovnim portalom **Dobreknjige.si**.

V virtualni knjižnici so na voljo še številni elektronski viri, ki jih kupujemo in gradimo za različen ciljne skupine, od bogate zbirke 5.000 dnevno svežih časopisov in revij /**PressReader**/ do zvočnih pravljic, enciklopedij in podatkovnih zbirk iz različnih področij človekovega znanja. Knjižnica Domžale ponuja veliko e-vsebin.

Vabljeni v našo družbo!

E-knjige

Biblos (izposoja e-knjig v slovenščini) ponuja izposajo in prodajo e-knjig v slovenščini, portal je povezan tudi s katalogom COBISS+. Zbirka e-knjig se redno dopolnjuje z novimi naslovi. Dostop: s spletne strani Knjižnice Domžale (z uporabo članske številke in COBISS+ gesla)

EBSCOhost eBook Public Library Collection (izposoja e-knjig v angleščini) – v zbirki lahko izbirate med 30.000 izbranimi e-knjigami v angleščini. Dostop: s spletne strani Knjižnice Domžale (z uporabo članske številke in COBISS+ gesla)

Audibook – zvočne knjige

Aplikacija za poslušanje zvočnih knjig v slovenskem jeziku, od romanov in poljudno strokovnih knjig do pravljic. 90-dnevna brezplačna uporaba. Prost dostop.

Vabljeni v virtualni svet knjig, časopisov in informacij

E-raziskovalec

Pressreader – 5.500 naslovov svežega časopisja v 60 jezikih. Zbirka vključuje tekoče izdaje časopisov in revij z vsega sveta (tudi slovenskih). Nabor revij pokriva modo, ročna dela, računalništvo, avtomobilizem, kulturo, šport ...

Dostop: s spletne strani Knjižnice Domžale (z uporabo članske številke in COBISS+ gesla)

E-specialist

EbscoHost – dopolnite vaše seminarsko / diplomsko delo s tujimi strokovnimi članki. Večdisciplinarna zbirka omogoča dostop do baz podatkov s celotnimi besedili v angleščini. Ponuja e-knjige, strokovne revije ter članke s področij kulture, medicine, izobraževanja ... Dostop: s spletne strani Knjižnice Domžale (z uporabo članske številke in COBISS+ gesla)

Tax-fin-lex – davki, finance in pravo

Portal je razdeljen na tri področja: Tax, ki prinaša članke in druge informacije s področja davkov, Fin iz izbranimi finančno-računovodskimi informacijami in Lex s pravnimi informacijami. Dostop: s spletne strani Knjižnice Domžale (z uporabo članske številke in COBISS+ gesla)

E-knjižničar

COBISS+ – navigacija po policah slovenskih knjižnic; portal povezuje slovenske knjižnice v knjižnični informacijski sistem. S tega mesta je mogoč dostop do informacij v več kot 400 knjižnicah. Prost dostop.

dLib - kulturni zakladi Slovenije, združeni in dosegljivi na vsakem koraku

Portal vam omogoča dostop do digitaliziranega gradiva (časopisi, knjige, razglednice ...). Vanj prispevajo knjižnice, muzeji, društva in drugi. Prost dostop.

E-znanje in spomini

Dobreknjige.si

Iščete dobro knjigo? Pogledajte, kaj predlagajo slovenski knjižničarji. Njegovo zanesljivost in ažurnost zagotavljamo

splošne knjižnice. Vabljeni k ocenjevanju in komentiranju priporočenih knjig! Prost dostop.

Kamra - lokalna zgodovina v zgodbah

Portal združuje digitalizirane vsebine s področja domoznastva. Vsebine so predstavljene kot zgodbe, značilne za neko območje. Vabljeni k prispevanju! Prost dostop.

E-zgodovina Domžal in okolice

Vabljeni k ogledu digitaliziranega lokalnega časopisja, fotografij, razglednic, podob, vedut, tekstovnega in drugega gradiva s področja domoznastva. Pogledajte v zakulisje kulturne in zgodovinske dediščine naših krajev. Prost dostop.

Album Slovenije - osebne zgodbe v slikah iz naše bližnje preteklosti

Album (na portalu Kamra) zbira digitalne kopije naših fotografij, pisem in drugih osebnih spominov. Objavljamo le gradivo, ki je nastalo pred letom 2000. Vabljeni k prispevanju! Prost dostop.

E-miselne igre in izzivi

Nagradni kvizi, skrivanke, labirinti, uganke, premetanke ... za vse starosti

Reševanje križank, skrivank, labirintov, uganek ... je zanimiva zabava, s katero si urimo možgane. Tvrstna možganska telovadba krepi naše umske sposobnosti in poskrbi za naše vsesplošno dobro počutje, poleg tega pa si z reševanjem širimo obzorja in se hkrati učimo. Vabimo vas, da se zabavate z reševanjem miselnih iger za vse starosti. Prost dostop.

Poezija zdravi - nagradni literarni natečaj

Knjižnica Domžale vas vabi k ustvarjanju verzov, ki nam bodo polepšali ta čas, ko se moramo držati vsak zase. Vabimo vas, da nam na e-naslov info@dom.sik.si pošiljate svoje verze. K sodelovanju vabimo vse, ki radi pišete in pesnite. Prost dostop.

Alzheimer Cafe tudi v Pečah

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: AJDA LALIČ

V Kulturnem in športnem društvu Peče imamo že nekaj časa idejo o pripravi cikla predavanj oziroma srečanj na temo demence. Letos smo končno našli čas in 7. marca organizirali prvo srečanje z naslovom: *Alzheimer Cafe - Zgodnje prepoznavanje demence*.

Predavanje je pripravila naša članica Milena Avbelj, ki je kot delovna terapevtka dolga leta nabirala izkušnje pri delu s starejšimi v domovih za ostarele. Pripravila nam je nek splošen pregled demence, predstavila prve znake in način komunikacije z osebo, ki boleha za demenco. Predavanje naj bi bilo uvod v cikel srečanj, a so vse prireditve zaenkrat odpovedane zaradi epidemije korona virusa.

Kljub temu je Milena vsem, ki smo se udeležili srečanja, dala dovolj dela, da bomo zdržali do takrat. Pripravila nam je namreč lepo in poučno gradivo in tako se bomo lahko o demenci izobraževali kar doma, dokler se ne bomo smeli spet videti v živo.

V Pečah je praznike naznanjala 7-metrška butarica

BESEDILO: AJDA LALIČ, FOTOGRAFIJA: SILVO KOS

Letos so velikonočni prazniki bolj žalostno obarvani. Epidemija novega korona virusa je botrovala socialni distanci in prepovedovanju kakršnegakoli druženja. Temu primerno so odpadli tudi vsi verski obredi in praznovanja ob največjem krščanskem prazniku - veliki noči. A v Pečah nas je na dan pred cvetno nedeljo ganilo dejanje naših sokrajanov, s katerim so dokazali, da je kljub temu, da se ne smemo družiti in skupaj praznovati, skupnost v Pečah še kako živa. Pred župniščem se je namreč »znašla« ogromna, kar sedem metrov visoka cvetnonedeljska butarica. Neverjetno je, da je bila izdelana po vseh pravilih, le v večjem formatu. Sestavljena je iz šib in vseh devetih lesov, ki jih potrebujemo za tradicionalno butarico, ki jo izdelujemo v našem kraju. Okrašena je z reso in bršljanovimi jagodami.

Hvala tistim, ki so jo postavili v opomin, da skupnost, bližina in praznovanje v resnici niso med nami v fizični obliki, ampak v naših srcih. Stoji kot znamenje, da je naša skupnost še vedno živa in povezana tudi takrat, ko smo lahko skupaj le v mislih in v drobnih pozornostih, ki lepšajo te negotove dni.

Občni zbor PGD Velika vas

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Vsoboto, 22. februarja so se gasilci PGD Velika vas zbrali na občnem zboru. Kot običajno je bila dvorana polna in zbor sklepčen. Sicer pa je v društvu 84 gasilcev in 6 podpornih članov.

Predsednik društva Darko Avbelj je v uvodu pozdravil domače gasilce in vabljenе goste: podžupana Občine Moravče, predsednika GZ Moravče, častnega člana ter delegate sosednjih društev.

Predsednik delovnega predsedstva Stane Merela se je zahvalil za zaupanje in pozval na posredovanje poročil za preteklo leto, in sicer predsednika Darka Avblja, poveljnika Primoža Vozlja, tajnika Dejana Prijatelja, blagajnika Romana Ocepka, za delovanje članic Tino Ribič, za delovanje veteranov Franca Lavriča, za delovanje mladih Petra Lavriča in za nadzorni odbor Boštjana Merela. Vsa poročila so bila ne samo sprejeta, temveč tudi nagrajena z aplavzom. Kot društvo so se zelo izkazali z delovanjem in izobraževanjem.

Najbolj odmevne dejavnosti, ki so zahtevale pripravljenost, izurjenost in požrtvovalnost: reševali so štiri intervencije, dve prometni nesreči, pri požaru in ob neurju s ceste odstranili podrtó drevo.

Na velikonočni ponedeljek so pripravili pogostitev pred cerkvijo na Miklavžu.

Pred 1. majem so se zbrali na kresovanju.

Veliko energije pa so vložili v delo na gasilskem domu in novi garaži.

Sodelovali so na mnogih tekmovanjih z zasedbo odličnih rezultatov, se udeležili več slovesnosti, večkrat varovali in vršili redarstvo na prireditvah.

Vse slišano so tudi gostje pohvalili in zaželeli veliko uspeha tudi v prihodnje.

Za tekoče leto PGD Velika vas načrtuje kar se tiče vaj, tekmovanj, izobraževanj in dela na svojem gasilskem domu, vse v podobnem obsegu. Vedno

pa bodo na voljo za zaščito in reševanje, za kar jim nikakor ne moremo dovolj izkazati hvaležnosti.

Ob koncu zбора so podelili še priznanja in sprejeli novo članico. Ko pa so zaključili z obveznostmi zбора članstva, so si vezli čas tudi za druženje.

Na pomoč!

Dejavnosti Društva upokojencev dokler so bile možne

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Folklorna skupina

27. februar je bil zadnji dan, ko je bil Dom svete Katarine Mengeš, dom starejših, še odprt za obiskovalce. Za nastop Folklorne skupine so sicer zaprosili že konec preteklega leta. Zaradi znanih razmer pa se je nastop časovno izšel le za las. Mogoče so ga bili stanovalci zaradi tega še bolj veseli. Zdelo se je, da so ples zelo dobro spremljali in tudi vmesna govornjena besedila, ki so se nanašala na

nastop in društvo. V eni uri nastopa s presledki so se plesalci zavrteli v treh plesih: Od Ciela do Lublance, Zdravje, srečo vsem ljudem in Koroški plesi. Z udeleženci pa se je tudi kakšno reklo. Ob odhodu se je skupini prileglo postreženo dobro domsko pecivo in prijazna beseda zahvale.

Dan žena

Po datumu je bil letos 8. marec na nedeljo. V smislu praznovanja so se v DU po sestanku odbora še sestali v večji družbi in praznovali dan žena. Tekla je beseda o prazniku in razlogu zanj. Podeljeno je bilo cvetje. Ob pecivu članic se je prilegel tudi kakšen kozarček. Namen srečanja pa je bil poudariti, da so po dosežkih ženske v družbi, službi ali doma najmanj enakovredne moškimi.

Občni zbor

Društvo upokojencev Moravče obvešča člane, da je bil zaradi nastalih razmer občni zbor prestavljen. Nov datum bo objavljen, tako tudi ponoven pričetek dejavnosti, ko jih bo možno izvajati.

Rokodelski tabor tokrat na Žerenku

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTO.: BRANKA BIZJAN in TATJANA ČOP

Rokodelstvo ali pretežno delo z rokami je bilo vedno osnova za obstoj in razvoj človeštva. Včasih so ljudje znali narediti vse, kar je bilo potrebno za preživetje. Slovenski človek ni bil izjema: od nekdanjega je znal obdelovati zemljo, posejati žito, zelenjavo in druge poljščine. Po travnikih je zasadil sadna drevesa, redil domače živali in tako poskrbeli za samooskrbo. Ljudje so si med seboj pomagali pri delu v gozdu, na polju in se pozimi družili ob kolinah in različnih ročnih delih.

Moški so popravljali orodja in izdelovali nova, pletli koše in košare.

Ženske pa so ob toplih pečeh predle volno in iz nje pletle tople puloverje, nogavice, kape in še marsikaj drugega. Iz krep papirja so izdelovale rože, s katerimi so ob praznikih okrasile svoje domove, kapelice, križe in cerkvene oltarje, še preden je v naravi zacvetelo pravo cvetje. Vezle so prte, zavese, stenske prte, okrasne robčke in še veliko drugih ročnih del so obvladali. To kulturno dediščino nadaljujemo moravški rokodelci, ki s svojimi spretnimi

pripravili priložnostno razstavo rokodelskih izdelkov. Tabora se je v treh dneh udeležilo petintrideset rokodelcev, ki so tri dni ustvarjali od jutra do pozne noči.

Lep vikend je v moravško hribovje privabil veliko obiskovalcev, ki so občudovali lepote naše Moravške doline, se okrepčali z odlično hrano v domu in si ogledali našo rokodelsko razstavo. Nekaj časa so namenili tudi druženju z rokodelci in se tudi sami preizkusili v ročnih spretnostih. Miza z nastalimi izdelki je bila vse bolj polna in porabili smo ves material, ki smo ga namenili za pomladanski tabor.

Ob koncu tabora smo zadovoljni zaključili, da bomo s takšnimi in podobnimi dogodki v prijetnem okolju, ki ga nudi naša dolina, še nadaljevali.

Rokodelci ustvarjamo tudi v času karantene

BESEDILO: BRANKA BIZJAN, FOTO.: ROKODELKE in ROKODELCI

rokami neutrudno ustvarjamo na svojih delavnicah, pripravah in taborih, ki jih imamo v letnih programih.

Prvi vikend v marcu smo v prostorih Planinskega doma na Žerenku organizirali rokodelski tabor.

Glavna tema je bila utrjevanje pletarskega znanja. Učili smo se različnih načinov pletenja in zaključevanja peharjev in košar.

Iz krep papirja smo izdelovali velikonočna jajca in šopke čudovitih pisanih anemon. Poleg tega smo

Po razglasitvi karantene zaradi epidemije novega koronavirusa smo rokodelci morali prestaviti svoje delavnice in razstave na kasnejši čas. Zato zdaj vsak zase ustvarjamo doma, svoja dela pa objavljamo na Facebook strani Rokodelskega centra Moravče, se pogovarjamo po telefonih in si delimo navodila. Dogovorili smo se, da bomo po zaključku karantene naredili »Korona razstavo«, kjer bomo razstavili izdelke, ki smo jih naredili v času, ko smo ostali doma.

Rokodelke in rokodelci smo se tudi takoj odzvali na prošnjo župana, da se lotimo izdelave mask, namenjenih našim občanom.

Vabimo vas, da obiskujete našo FB stran »Rokodelski center Moravče«, kjer boste našli zanimive zamisli za koristno krajanje časa med karanteno.

Janez je naredil »trajne« lesene pirhe in jih položil v svojo leseno skledo.

Mija je v karanteni v roke vzela beli ali rišeljce vez.

Končno ima Nataša nekaj več časa za izdelovanje živahnih lutk iz krpic.

Rokodelke in rokodelci so z veseljem priskočili na pomoč pri izdelavi zaščitnih mask za moravške občane. Nekateri člani so jih izdelovali tudi doma.

Tudi Jana in Lojze v karanteni ustvarjata ...

Da bo lepši dan!

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: BOJANA DORIČ

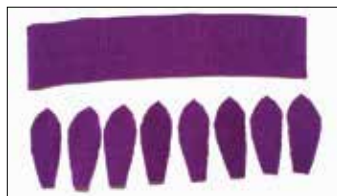
VMoravški dolini so včasih ženske v zimskih mesecih izdelovale rože iz krep papirja. Uporabljali so jih za različne namene – pogosto za krašenje cerkva, preden so na domačih vrtovih zacvetele prave rože, za spletnje pogrebnih vencev, okraševanje razpela, za izdelavo velikonočnih butaric, za poročne šopke in okraševanje svatov, pa tudi za šopke za nabornike in novomašnike. Včasih so trajnost rož iz krep papirja podaljšali tako, da so jih povoskali.

Rokodelke smo na eni zadnjih delavnic pod vodstvom Marije Šmidovnik izdelovale anemone iz krep papirja. Do cvetenja pravih anemon je še kar nekaj časa, njihovo lepoto si lahko pričaramo tudi prej. Te dni je veliko prebivalk in prebivalcev Moravške doline doma in se lahko preizkusijo tudi v tej rokodelski veščini.

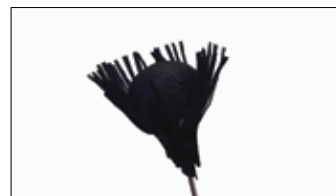
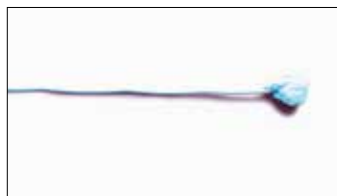
Ob izdelovanju anemone po spodnjem načrtu se boste sprostili in odgnali nekoliko turobne misli, ki jih je te dni preveč! Še namig: krep papir je naprodaj tudi v trgovinah z živili.

Za izdelavo anemone iz krep papirja potrebujemo:

- krep papir (za cvet - od vijolične do bele, za liste in steblo zelen, za popek in resice črni)
- žica debeline pribl. 1,5 mm, dolžine okoli 35 cm
- tekoče lepilo
- tanjša vrvica
- škarje, merilo, svinčnik

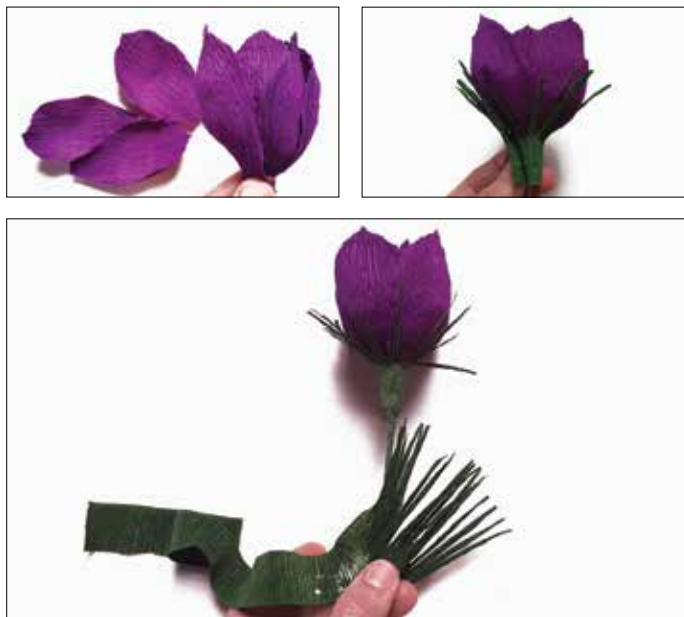
Za izdelavo cveta odrežemo pravokotni list, ki je dolg 30,5 cm in širok 7,5 cm. Pri tem pazimo, da krep papir odrežemo tako, da so brazde papirja pravokotno na dolžino. To je pomembno, ker drugače lista ne moremo oblikovati. Odrezani pravokotni list dvakrat prepognemo in izrežemo cvetne liste (8 listov). Vsak list posebej na sredini izbočimo in rahlo raztegnemo.

Žica naj bo dolga približno 35 cm. Na eni strani jo upognemo v obliki zanke. Okoli tega dela ovijemo kroglasti papir, ki ga naredimo iz papirne brisače ali prtička. Kroglico ovijemo s črnim krep papirjem dolžine 8 x 8 cm.

Iz črnega krep papirja izrežemo manjši pravokotnik dolžine 5 x 4 cm. Na eni strani naredimo goste resice dolge približno 1,5 cm. Resice ovijemo okoli kroglice.

Cvetne liste polagamo okoli kroglice tako, da dodatni list prekrije del prejšnjega lista. Na koncu vse liste na spodnji strani, ker držimo cvetne liste, trdno zavežemo z vrvico.

Iz zelenega krep papirja izrežemo 2 pravokotnika dolžine 8 x 5 cm. Pri oblikovanju list dvakrat prepognemo, zarežemo in izrežemo po dolžini približno 6 cm dolge suličaste listke, ki se držijo skupaj.

En zelen suličast list ovijemo okoli cveta na spodnji strani. List pritrdimo z lepilom na steblo z dolgim zelenim trakom dolžine 2 x 10 cm. Približno 10 cm pod cvetom na steblo pritrdimo z zelenim trakom še drugi zelen suličasti list in ovijemo steblo do konca in zalepimo konec z lepilom na steblo.

Cvetne in zelene liste oblikujemo s konico škarij ali nožka. Vse zelene liste upognemo z nožkom navzdol. Cvetne liste še dodatno s prsti nežno razširimo. Glavico cveta rahlo upognemo navzdol.

Vaja dela mojstra – to velja tudi za izdelovanje papirnih rož. Tiste, ki jih naredijo naše najbolj izkušene rokodelke, so takšne, da bi jih težko ločili od pravih.

Uživajte v delu, ko se bomo ponovno družili na skupnih delavnicah, pa vas rokodelke in rokodelci prisrčno vabimo, da se nam pridružite – vsak prvi in četrti četrtek v mesecu, v dvorani nad knjižnico.

Ambasadorji lokalnega razvoja: Branka Bizjan, Moravče

BESEDILO: MIJA BOKAL, FOTOGRAFIJA: VEČ AVTORJEV

Branko Bizjan poznamo kot vsestransko ustvarjalko, veliko zagovornico rokodelstva, poznavalko kulturne dediščine, aktivno članico različnih društev, pobudnico razvojnih idej in tudi kot avtorico številnih člankov in dveh knjig. Kot oseba širokih zanimanj se že vrsto let udeležuje v lokalnem razvoju občine Moravče pa tudi v različnih medobčinskih projektih, med katere spada tudi delovanje v Lokalni akcijski skupini LAS Srce Slovenije.

Pestra življenjska pot

Branka Bizjan je opravljala svoje delo v organih za notranje zadeve v Ljubljani, kjer so jo imeli sodelavci zelo radi in kjer se je odlično znašla. Po upokojitvi se je vrnila v svoj rojstni kraj Dešen, v takrat na novo nastalo, občino Moravče. Zavedala se je, da s svojim znanjem in delom lahko obogati svojo lokalno skupnost. To je bil čas ustanavljanja novih občin in dela v njihovih organih. Ker je bila Krajevna skupnost Velika vas – Dešen prevelika, je bila prav Branka Bizjan pobudnica, da se krajevna skupnost razdeli na dve manjši. Pripravila je predlog, ki ga je podprl občinski svet in tako je kar tri mandate predsedovala Krajevni skupnosti Dešen. Skupaj s sokrajani in Občino Moravče so začeli z rekonstrukcijami in asfaltiranjem krajevnih cest, ki so bile najbolj pereč problem v tistem času.

Iz krajevne skupnosti v občinski svet

Ker je dobro poznala potrebe svojega kraja in občine, se je kmalu odločila, da kandidira na lokalnih volitvah. Tako je bila izvoljena še v občinski svet, kjer je zagovarjala razvoj vseh krajev v občini. Kot predsednica Odbora za turizem se je začela srečevati z razvojnimi projekti. Prvi in najboljšežnejši med temi projekti je bil Celostni razvoj podeželja in vasi oz. krajše CRPOV. Projekt je omogočil natančen popis vseh naravnih, kulturnih in drugih posebnosti krajev, predlagani so bili načini razvoja le-teh v prihodnosti, kar je bila odlična osnova tudi za vse nadaljnje delo.

Zasnovala največje rokodelsko društvo v Sloveniji

Branka Bizjan je, kot pravi, rokodelka po poklicu. S podporo prijateljice Leonide Goropevšek sta v Moravčah leta 1996 povezali manjšo skupino ljudi in

Na kratko o Lokalni akcijski skupini (LAS) Srce Slovenije

VSloveniji deluje 37 lokalnih akcijskih skupin (krajše LAS). Predstavniki z območja občin Dol pri Ljubljani, Kamnik, Litija, Lukovica, Moravče in Šmartno pri Litiji so leta 2015 vzpostavili pogodbeno partnerstvo, organizirano v LAS Srce Slovenije. Vodilni partner LAS Srce Slovenije je Razvojni center Srca Slovenije s sedežem v Litiji.

Sestavljajo ga predstavniki javnega sektorja (občine in javni zavodi), ekonomskega sektorja (podjetja in podjetniki) ter zasebnega sektorja (društva in posamezniki), ki soodločajo o tem, katere razvojne projekte in pobude bodo podprli. Takemu pristopu usmerjanja lastnega razvoja se reče »od spodaj navzgor«, poznamo ga tudi kot pristop CLLD ali pristop LEADER. LAS Srce Slovenije razpolaga v aktualnem programskem obdobju 2014–2020 z 2,3 mio evrov nepovratnih evropskih sredstev, ki so namenjena za izvajanje projektov na območju, na katerem deluje LAS.

LAS Srce Slovenije je med najbolj prepoznavnimi in uspešnimi LAS-i v Sloveniji, kot primer dobre prakse pa je pogosto prepoznan tudi v širšem evropskem prostoru. Več o projektih, razpisih in aktualnem dogajanju najdete na spletni strani www.las-srceslovenije.si.

povabili rokodelce, da se jima pridružijo in pokažejo svoje znanje. Skupaj so se dogovorili, da se bodo redno srečevali in delili svoje znanje vsem zainteresiranim v občini. Kmalu je neformalna skupina prerastla v Društvo rokodelcev Moravške doline, v katerega so se vključevali posamezniki, ki so bili zainteresirani za rokodelsko znanje in prenos le-tega na sovrstnike in mlajšo generacijo. Bizjanova je kar 20 let vodila društvo, ki ima danes skoraj 80 članov in je največje tovrstno društvo v Sloveniji.

Več kot 300 društvenih izdelkov s potrjeno kakovostjo

VDruštvu so za uspešno delo prejeli številna priznanja. S certifikatom kakovosti Rokodelstvo Art&Craft Slovenija se ponaša več kot 300 izdelkov društvenih članov. Od teh jih ima samo Branka več kot 150. Ponosna je, da je društvo vpisano tudi v Register nesnovne kulturne dediščine pri Ministrstvu za kulturo. Zaenkrat za izdelovanje rož iz krep papirja, pripravljajo pa se vpisi še za nekatera druga področja rokodelskih dejavnosti. Rokodelci svoje

izdelke in način njihove izdelave predstavljajo v Sloveniji in tujini na najrazličnejših dogodkih, kjer je za njih vedno veliko zanimanja. Posebej ponosna je, da so se leta 2005 skupaj z drugimi društvi iz Moravč predstavili v Evropskem parlamentu. Skupaj z drugimi somišljeniki vedno znova poudarja, da predstavlja kulturna dediščina rokodelstva našo nacionalno identiteto. Dati bi ji morali primerno težo, ki bi se odražala v aktualni zakonodaji in konkretnih ukrepih, s katerimi bi država podpirala ohranjanje in razvoj rokodelstva.

V LAS-u sprva zaradi razvoja projektne ideje

Naša sogovornica se zelo rada odzove na različna povabila, kjer lahko soustvarja in vpliva na življenje v skupnosti. Uspešnost njenega delovanja je prepoznana v širši javnosti, zato sodeluje z

Razvojnim centrom Srca Slovenije (prvotno Centrom za razvoj Litija) že od leta 2000. V LAS Srce Slovenije je bila povabljen, da bi kot predstavnica nevladnih organizacij iz občine Moravče pomagala pri pripravi in prepoznavanju projektne ideje. Tega dela se je lotila, tako kot vseh drugih projektov,

z vso zavzetostjo. Delovanje LAS Srce Slovenije ocenjuje kot uspešno, težavo pa vidi v počasnem delu organov odločanja na državni ravni. Redno se udeležuje sestankov, sej, prepoznava potenciale, ki imajo možnost razvoja, se udeležuje dogodkov in strokovnih ekskurzij.

Prav na ogledih dobrih praks v Sloveniji in drugje po tujini dobiva različne ideje, ki bi jih lahko uresničili v občini Moravče pa tudi v sosednjih občinah na območju LAS Srce Slovenije. Ena tovrstnih idej je Geopark Srca Slovenije, v katerega bi lahko povezali naravne in geološko zanimive točke po vzoru Geoparka Karavanke. Meni, da so naravne danosti občine Moravče in bližina Ljubljane kot nalašč za razvoj turizma in čistih visokotehnoloških in socialnovarstvenih dejavnosti.

S svojim delom premaguje bolezen

Čeprav je upokojenka in bolnica s kronično astmo, vso svojo energijo vsakodnevno usmerja v družbeno koristno delo. Kot sama pravi, s svojim delom premaguje bolezen. Zelo aktivna je tudi v Zvezi društev upokojencev Slovenije v Komisiji za tehnično kulturo in rokodelstvo, kjer pripravljajo s kolegi rokodelci najrazličnejše rokodelske delavnice.

Branka Bizjan neguje bogato rokodelsko znanje pletenja, kvačkanja, vezenja, izdelovanja rož iz krep papirja, slikanja na svilo in steklo, pletenja košar in peharjev, izdelovanja nakita, recikliranja različnih materialov in izdelovanja voščilnic v najrazličnejših tehnikah. Je ena redkih pletilj, ki zna splesti bele dokolenčne nogavice, ki so del moravške noše. Upravičeno je ponosna, da je kot mentorica svoje delo uspešno predala številnim mladim in drugim, ki bodo njeno rokodelsko znanje delili naprej. Rokodelsko znanje je povzela in zapisala v knjigah "Rokodelci in umetniki" in "Rokodelski zakladi Moravške doline". Branka Bizjan se rada druži z ljudmi. O dogodkih in ljudeh, ki jih je spoznala na svoji ustvarjalni življenjski poti, je napisala več sto različnih člankov za lokalne in nacionalne časopise, sodelovala je tudi v številnih radijskih in televizijskih oddajah.

Ustvarja ter uživa na vrtu in v naravi

Ponosna je na svojo družino pa tudi na ožjo in širšo slovensko »rokodelsko družino«. Prepričana je, da si le povezani z delom, ljubeznijo in znanjem, ki ga nesebično delimo, lahko zagotavljamo boljši jutri za vse. Doda še, da delo z rokami krepi naše možgane in preprečuje številne bolezni.

Poleg tega, da ustvarja, zelo uživa na svojem vrtu in v pohodih v naravo. Skoraj vsak dan jo lahko srečamo v moravških hribih, kjer si nabira novih moči in idej za nov dan. Zelo rada ima Slovenijo, ki jo še iz svojih službenih časov pozna skoraj do potankosti in kjer se skoraj ne more izgubiti.

Prodaja na kmetiji v času pandemije

BESEDILO: TATJANA ČOP

V začetku marca je postalo jasno, da bo za nedoločen čas potrebno spremeniti navade glede nabave osnovnih življenjskih potrebščin, kjer je na prvem mestu hrana. Nekateri so impulzivno nakupili gore osnovnih živil, za katere le lahko upamo, da ne bodo po izteku roka porabe končala v kontejnerjih.

Molznice in nesnice niso v karanteni

V enem dnevu so s trgovinskih polic izginile konzerve s kuhanim fižolom, na oddelku zelenjave pa so ostale vrečke svežega fižola skoraj nedotaknjene. Sterilizirano mleko je nekaj dni zapored vsak dan izginilo s polic, kot da krave ne dajejo mleka vsak dan ne glede na epidemiološko stanje v državi. Enako se je dogajalo z jajci in perutninskim mesom – živiloma, ki ju k sreči slovenski kmetje pridelajo oziroma priredijo dovolj. Že to je bil znak, da večina prebivalstva ne pozna slovenske pridelave. Seveda je drugače pri sadju in zelenjavi. Lansko leto sadja res ni bilo veliko, zelenjava, ki je zdaj na voljo, pa je sezoni primerna: korenje, krompir, por, čebula, česen, koleraba, zelena, suhi fižol, radič ..., sestavine, iz katerih lahko pripravimo okusne in zdrave obroke. Pa še regrata je na travnikih obilo! Seveda bodo zapore meja vplivale na dobavo uvožene zelenjave in sadja. Potrebno so bo sprijazniti, da bo nekaj časa manj zelene solate, rukole, avokada, agrumov ipd., kar pa ne bo ogrožalo ne zdravja ne življenj.

Nekateri so šele zdaj »odkrili« kmetije

Številni kmetje v okolici mest imajo bolj ali manj redne stranke, ki hodijo kupovati na njihova dvorišča, marsikdo pa je možnost nakupa na kmetiji šele zdaj »odkril«. To je dobro in upamo lahko, da bo tudi po koncu pandemije ostala navada nakupa lokalnih živil in se bo morda vsaj malo spremenil odnos do hrane, čeprav vemo, da je spomin lahko zelo selektiven in bo ob ponovni možnosti nakupa cenejše uvožene hrane del kupcev ponovno začel kupovati v najbližji trgovini kakšne nizkocenovne verige.

Vpliv karantene na kmetije

Odzivi kmetij v tem času so različni in odvisni od njihove glavne usmeritve, tradicionalnih kupcev in oddaljenosti od bivalnih središč. Karantena je zanesljivo najbolj prizadela turistične kmetije.

Pomen samooskrbe z osnovnimi živili se žal pokaže šele v ekstremnih situacijah, kot je sedaj. Hrana je osnovna dobrina. Ne toaletni papir ali detergenti, ki jih sicer tudi potrebujemo, a lahko shajamo tudi brez njih. Tisti, ki smo navajeni kupovati od kmetov ali celo sami kaj pridelamo, zanesljivo nismo bili med potrošniki, ki so mrzlično kupovali hrano in bodo del teh zalog najverjetneje zavrgli, ker izdelkov ne bodo uporabili pred iztekom roka. Nakupi v višini več sto evrov so bili odraz strahu, ne dejanskih potreb. Prepričana sem, da ni nihče imel nakupovalnega seznama, ki bi temeljil na načrtu, kaj, kdaj in koliko bodo potrebovali v naslednjih tednih. Navsezadnje bi morali imeti vseeno več zaupanja v državo in občine, da nas ne bodo pustili stradati. Res pa je, da je tudi sicer potrebno racionalizirati porabo. Naj poenostavim: tako, kot so to od nekdaj delali na kmetijah.

Na drugem mestu so kmetije, ki oskrbujejo šole in vrtce ter prodajajo svoje izdelke v gostinske obrate. Tudi prodaja na tržnicah se je zmanjšala.

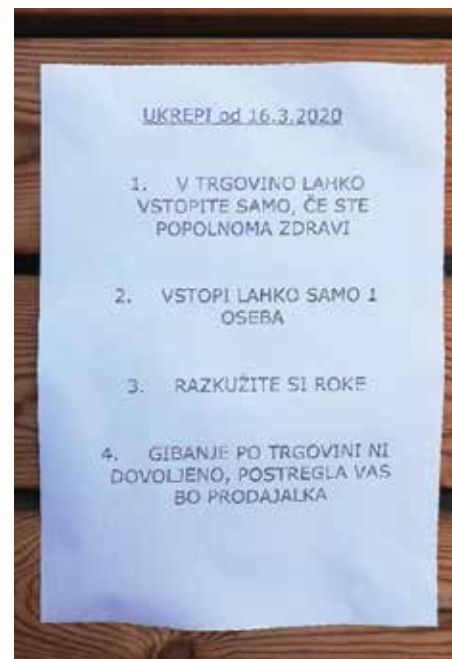
Zato pa se je povečalo število kupcev, ki želijo mleko, mlečne in mesne izdelke, zelenjavo in druga živila kupiti na dvorišču kmetije. Ob tem pa je potrebno spremeniti način prodaje oziroma upoštevati načela varne prodaje.

Na kmetiji Mis iz Zavrha pod Šmarno goro imajo novo trgovino na kmetiji. Pa vendar so se odločili, da zaradi varnosti kupcev in svoje varnosti do preklica ukrepov, povezanih s pandemijo COVID-19, prodajajo na dvorišču. (foto: kmetija Mis)

Brezgotovinsko plačevanje

Če kupcem ponujate možnost oddaje naročila preko spleta, obenem omogočite vnaprejšnje plačilo, ki je lahko tudi v obliki e-darilnega bona z vsoto, ki jo kupci lahko uporabljajo v več delih. Seveda morate stranki izdati račun, ki ga pošljete po elektronski pošti, stranka pa plača preko spletne banke.

V trgovini Hruška na kmetiji Korbar pri Ljubljani so se odločili, da spremenijo samopostrežno trgovino v postrežno. S trakom so omejili dostop do izdelkov in s tem preprečili, da jih bi morebitni okuženi kupci prijekali in s tem širili okužbo. Že pri vratih so kupci opozorjeni na spremenjen način prodaje. Po spletu in po elektronski pošti so svoje redne stranke obvestili, da jim lahko pripravijo pakete zelenih izdelkov, ki jih predhodno plačajo na podlagi predračuna. (foto: Kmetija Korbar)

Vprašanje je, ali se bomo kaj naučili iz te zelo boleče izkušnje. Lahko bi se naučili veliko! Lahko bi se vsaj malo približali večjim državam, kot sta Francija in Nemčija, kjer je odnos prebivalcev do lastnega kmetijstva in kmetov na mnogo višji ravni, kot pri nas. Predvsem bi se lahko tisti, ki odločajo o usodi kmetijstva, naučili, da ni smisel njihovega dela stiskati kmeta za vrat, pač pa mu omogočati, da dela, ustvarja in dostojno živi od svojega dela. A bojim se, da bo vse prehitro pozabljeno. Začetek aprila so začele nekatere občine izdajati odloke o prepovedi gnojenja z organskimi gnojili, ker vonj moti prebivalce, saj so zdaj več časa doma in večkrat zračijo. Dokler ljudje ne bodo začeli povezovati vonja gnoja s sirom v sendviču in solato na mizi, toliko časa se našemu kmetijstvu ne obetajo boljši časi!

Moravska tržnica ponovno odprta

Od 4. aprila je ponovno odprta tržnica v Moravčah in sicer vsako sredo od 16. do 18. ure ter vsako soboto od 10. do 12. ure. Tržnica je v času epidemije koronavirusa odprta pod posebnim režimom:

- na območje tržnice vstopajte zdravi in posamično;
- pred vstopom si pri vходу obvezno razkužite roke;
- upoštevajte omejitve števila kupcev na območju tržnice (največ trije kupci hkrati);
- med nakupom upoštevajte najmanjšo razdaljo dveh metrov;
- blaga se ne dotikajte, za vsa ga bo pripravil prodajalec, ki mora tudi sam obvezno uporabljati zaščitno opremo in zaščitna sredstva. (vir: www.moravce.si)

Dostava na dom – DA, a previdno!

Tudi dostava na dom je možnost, pri čemer pa se ponovno izogibajte plačilu z gotovino, ker slednja zahteva stik med prodajalcem in kupcem. Ne pozabite na hladno verigo, kjer je to potrebno. Pred dovozom se dogovorite s stranko o lokaciji dostave. Pošta Slovenije dostavlja pakete le na odprtem, torej ne nosijo jih v stanovanjske stavbe. Namen je preprečiti stik med vami in kupcem.

Tisti, ki imate aktivne spletne strani, na njih zapišite jasna navodila za prodajo na domu. Strankam razložite, da vas morajo pred prihodom poklicati ter da je priporočljivo, da vam vnaprej pošljejo seznam zelenih izdelkov, da jih bo ob prihodu že čakal pripravljen paket. Priporočite strankam, da na kmetijo hodijo posamično, nikakor pa ne z otroki. Žal zdaj ni čas za druženje in igro na kmetiji, pa če si to še tako želimo!

Prodajni avtomati

Ob vseh težavah pri prodaji kmetijskih pridelkov in izdelkov, s katerimi se srečujejo kmetje v tednih karantene, so se prodajni avtomati izkazali kot dobra rešitev, saj se kupci počutijo bolj varne, ker gre za nakup brez stika. Tudi kmetje, ki bi sicer prišli v stik z več deset kupci dnevno, so tako bolj varni. Pri tem ne pozabite na dezinfekcijo izpostavljenih površin avtomata ali pa omogočite uporabo dezinfekcijskega sredstva.

Ne glede na način prodaje ves čas upoštevajte navodila pristojnih glede minimalne razdalje med ljudmi in higienskih ukrepov za preprečevanje okužbe z novim koronavirusom.

Ko bo vse zacvetelo, se bomo tudi bolje počutili

BESEDILO: URŠKA BIRK, FOTOGRAFIJA: VRTNARIJA KOCJANČIČ

Pred nami je najlepši čas v letu. Pomladni čas. Čas, ko nam bo toplo sonce božalo obraz, roke pa si bodo žezele koristnega dela z zemljo in s tem ustvarjanja pisanih zasaditev gredic in balkonskih korit ter zasajanja domačega zelenjavnega vrta.

Sončna balkonska korita bodo najpogosteje krasile bogate in trpežne pokončne pelargonije ali pa dolge košate viseče bršljanke. Že več let so zelo priljubljene žametno rdeče pol viseče pelargonije, med katere se lepo razveja nežen drobnocvetni mleček. Ali pa košat medovit grobeljnik.

Za tiste, ki si želijo drugačnih in bolj neobičajnih zasaditev, je na voljo vrsto drugih nezahtevnih rastlin, od vedno cvetočega in nezahtevnega modrega čudeža, ki ga lahko kombiniramo z živahno sunvitalijo, do dolgih zvončastih surfinij različnih barv, med katere lahko zasadiamo zeleni okrasni krompir. Ne smemo pozabiti tudi na zmajeva krila, katerim ustreza tako sonce kot senca in brez posebnih zahtev uspevajo tudi največjim laikom. Tudi za popolnoma senčne lokacije obstaja vrsto rešitev. Čudovite gomoljne begonije, lampijonaste fuksije, košate pisanolistne koprive, drobne modre lobelije ali navadne vodenke v različnih odtenkih. Karkoli se že odločimo zasaditi, vedno imata pomembno vlogo za lepa balkonska korita kakovosten substrat in redno najmanj tedensko dognovanje. Tudi pravilnega zalivanja ne smemo zanemariti. Najbolje je zalivati

zvečer okoli desete ure, ker rastline ponoči nimajo tekmeča za vodo, to je sonce. Če zalivamo zjutraj, rastline črpajo vodo le približno do desete ure, potem pa je sonce že tako močno, da voda izhlapi.

V kolikor še nimate ideje za letošnjo zasaditev, se prepustite nasvetom vrtnarjev! Poleg okrasnih

korit pa ne smemo zanemariti naših marljivih in nepogrešljivih čebel.

Tudi za njih moramo v vrtu najti prostor in jim nasaditi medonosno rastlino. Teh je na

voljo kar nekaj. Največ koristi za vse bo od dišavnic in začimbnic, te so bazilika, sivka, mačja in poprova meta, timijan, origano,

baldrijan, koper, šetraj, žajbelj, melisa, pelin ...

Obstajajo tudi medeče trajnice kot je avbrecija, nageljček, plamenka, orlica, kamnokreč, netresk ...

Ali pa posejemo sončnice, katere se bodo s prelepimi cvetovi obračale k soncu in ohranjale slovenske čebele. Sedaj pa kar veselo na

delo! In ne pozabite, da je vrtnarjenje koristno tako za zunanji svet kot našo notranje zadovoljstvo in samooskrbo!

Vso srečo in obilo veselja pri vzgajanju najlepših korit v vasi!

S tem kuponom pri nakupu uveljavite 10 % popust.

Vrtnarija Kocjančič

Odprto od 20. aprila 2020 dalje

Senožeti – Dol pri Ljubljani, ob glavni cesti
DOMAČA VZGOJA

POSLOVALNI ČAS

Od ponedeljka do petka od 8.00 do 18.00. Ob sobotah od 8.00 do 13.00.

Za več informacij nas pokličite: 040 194 463

»Ko roža zasije, tudi vrt zasije.«

Vabljeni!

S šolskih klopi na spletne strani

BESEDILO: SANJA PODGORNIK, FOTOGRAFIJA: LEA VREČAR CAPUDER

Šole in vrtce je vlada zaradi epidemije novega koronavirusa zaprla od 16. marca do preklica. Tako so se zaprla vrata tudi naše šole in pouk se je iz šolskih klopi preselil na splet. Učitelji in učenci smo se znašli pred izzivom, s katerim se še nismo srečali. A hitra organizacija in ideje vodstva ter učiteljev so nas pripeljali do tega, da sedaj že peti teden pouk izvajamo na daljavo.

Gradiva za vsak razred posebej ter za vsak predmet nalagamo v poseben oblak, do katerega učenci dostopajo preko povezave s spletne strani šole. Gradivo za mapo pripravimo učitelji čez teden in čez vikend, v nedeljo gradiva naložimo v mapo, ta pa se za učence odpre v ponedeljek in se med tednom ne spreminja. Učenci nam konec tedna pošljejo izdelke oz. naloge, ki so nastale pri posamezne predmetu. Na voljo smo jim tudi preko e-pošte za dodatna pojasnila nalog oz. kakršnakoli vprašanja.

Starši in učenci poročajo, da so v večini zadovoljni z načinom pouka na daljavo, a da otroke pesti tudi pomanjkanje stika s prijatelji, sošolci, s katerimi ohranjajo stik s pomočjo sodobne tehnologije. Nekateri pa prav po tiho priznajo, da pogrešajo tudi učitelje in da že nestrpno čakajo, da se šolska vrata ponovno odprejo.

Učenje na daljavo je zahtevno

Na trenutke se zdi tole izobraževanje na daljavo neresnično. Pa me potem sodelavci in vsakodnevni sestanki, načrtovanja in odzivanja spomnijo, da je še kako resnično.

Začeli smo že prvi dan ob zaprtju šole: objavljena gradiva, pomoči, smernice, posnetki, domišljeni nekateri načini dela na daljavo, ki se izkazujejo za dobre.

Vem, da primanjkljaj osebnega stika pri razlaganju učitelja ter odsotnost nekaterih metod in načinov dela prinašajo velike izzive pri osvajanju snovi in utrjevanju znanja. Pa vendar, učenci delajo, pošiljajo rešitve, pobude, vprašanja, učitelji sklicujejo videokonference, občasno pokličejo učence ali starše, podajajo povratne informacije, sestavljajo nove naloge, pojasnila ... Pogosto se razveselimo tudi fotografskih in pripovednih utrinkov z vaših domov, glasbenih in drugih posnetkov, ki nam jih pošljete.

Plujemo med raznolikimi pogledi, več ali manj tehnologije, več ali manj nalog, dnevno ali teden-sko oddajanje, več ali manj zahtev po odzivanju učencev ... Odgovori nikakor niso enostavni. Bi otroka posedli pred računalnik in mu prepustiti večurni videokonferenčni pouk? Teško, ko ob tem številni poročate o muhastih spletnih povezavah, pomanjkljivi tehnologiji ob izredno povečanih potrebah, ob tem, da mlajši otroci potrebujejo veliko pomoči, usmerjanja, osebnega stika ... Pa potem vprašanja, kako vsak teden znova prebuditi nekaj učencev, ki so upali, da zaprtje šole pomeni podaljšane počitnice, kako preveriti osvojeno znanje, kako diferencirati in individualizirati gradiva in pristope; že skoraj nemogoče vprašanje, kako objektivno in pravično oceniti znanje ... Potem za trenutek postanem in pomislim, da vsaka doba prinese svoje izzive. Vsekakor smo lahko srečni, da v našem okolju ni vojnih spopadov, da ne poročajo o vsesplošni lakoti, ni nemirov, trgovine delujejo in so založene, lahko pokličemo gasilce, policijo, da se odločno in mnogo bolje kot kadarkoli v preteklih stoletjih spopadamo z nevarno nalezljivo boleznijo. Morda si vzamemo celo čas in si zastavimo vprašanje, kakšen svet in kakšno Slovenijo si želimo jutri!

Na šoli smo vam na voljo za pomoč, dogovore, spremljamo odzive, iščemo boljše poti za pouk. Zmoremo! Bomo zmogli! Tisoč pohval vsem, ki resno in redno pristopate k šolskemu delu ter se vsak po svoje prilagajate in spopadate še z izzivi šolanja na daljavo.

Matej Žist, ravnatelj

Učitelj »multipraktik«

Pouk na daljavo je v meni prebudil pravega multipraktika. Poleg iskanja novih inovativnih načinov podajanja snovi za moje drugošolce sem tudi vzgojitelj svojima puncama in gospodinjec. Tako je takšen način pouka izvedljiv le z dobro desno roko, ki mi jo nudijo starši otrok. Drugače otrokom tedensko pripravim navodila za potek pouka, delovne liste in poučne video vsebine. Staršem sem na voljo preko elektronske pošte in videokonferenc.

Kristjan Kmetič, učitelj razrednega pouka

Komaj čakam, da se družimo

Pa sem le dočakala, da vidim, slišim sošolce in učitelja. Uspelo nam je! Vsak od sošolcev je povedal, kaj počne, kako preživlja dneve, ko smo doma in se učimo na daljavo. Spletna videokonferenca je super zadeva. Komaj pa čakam, da se vidimo s sošolci za šolskimi klopki.

Tina, 2. razred

Kako pa pouk na daljavo doživljajo ravnatelj, učitelji in učenci naše šole?

Pogrešam vrvež

Kot učiteljica začetnica sem se ravno dobro privadila na pouk v razredu, ko sem se že morala spopasti z novim načinom poučevanja – na daljavo. To zahteva drugačno organizacijo in drugačen način dela, a mislim, da nam dobro uspeva, na kar kažejo tudi odzivi učencev in staršev, s katerimi sem v stiku preko e-pošte in v zadnjih dneh tudi preko videokonferenc. Učitelji smo se med seboj še bolj povezali, saj tako delo zahteva kar nekaj usklajevanja in priprav, sama pa poleg sodelavcev že pogrešam tudi vrvež na šolskih hodnikih.

Sanja Podgornik, učiteljica slovenščine

Dela je več!

Pouk na daljavo se mi zdi v redu. Imamo pa preveč dela, saj toliko kot nam napišejo učitelji za en teden, bi to pri nekaterih predmetih delali cel mesec. Meni je lažje kot v šoli, manjka pa mi razlaga učiteljev. Naloge so zahtevnejše, saj nisi prepričan, če sploh delaš prav. Šolo pa pogrešam samo zaradi druženja.

Emma, 9. razred

Pogrešam razlage

Pouk na daljavo mi je všeč, ampak se je težko naučiti snov brez razlage učitelja. Meni osebno je bolj všeč pouk na daljavo, saj imam veliko več prostega časa, sama si lahko razporejам pouk in prosti čas.

Zoja, 7. razred

10 pogostih vprašanj v pomislek in razmislek

1. Ali je pouk na daljavo pravi pouk?

Da. Drugačen, ampak še vedno pravi. Lahko razmišljamo o tem, kako določeno znanje ne bo utrjeno ali kako bodo kakšno stvar otroci razumeli pomanjkljivo. Lahko pa razmišljamo tudi o tem, kaj vse so se že pri pouku na daljavo naučili, ustvarili, razmislili. Tudi mnoge dodatne veščine so pridobili, kot so organiziranje časa, dodatno razvijanje samostojnosti, kreativno iskanje informacij, uporabljanje računalnika ... Ne moremo in ne smemo si privoščiti pol leta »počitnic« in to v času, ko naši otroci najbolj srkajo svet okoli sebe, ko se največ naučijo, osebno razvijajo.

2. Ali naj starši razlagajo snov otroku?

Ne. Naloga starša je spremljanje, če je otrok izdelal naloge, in spodbujanje. Če naleti otrok na težave, se obrne na učitelja ali razrednika, da mu pomagata organizirati vključitev k skupini z učiteljem dodatne strokovne pomoči, učiteljem predmeta. Komunikacija poteka največkrat s pomočjo e-pošte in videokonferenc. Starš je starš in ima druge naloge kot učitelj, ki je strokovnjak za učenje. Ko je otrok v stiski, ga seveda po svojih zmožnostih usmerimo, ne delamo pa namesto njega.

3. Ali naj starši torej sedijo poleg otroka, da izdelata stvari za šolo?

Ne. Ovisno sicer tudi od starosti otroka, v 1. triletju več, ker se otroci navajajo na nov ritem življenja, kasneje pa vse manj. Otroci v 3. triletju bi morali delovati samostojno – z vašim spremljanjem in spodbudo.

4. Ali je snovi za učence preveč?

Ne. Učenec ima v navodilih označene naloge, ki so obvezne, in tiste, ki so dodatne. Dodatne naloge rešijo učenci, ki to zmorejo. Tudi pri pouku je tako – vsakdo napreduje v svojem tempu in v okviru zmožnosti. Nikoli vsi vsega ne znajo. Obseg osnovnih nalog je popolnoma obvladljiv.

5. Ali naj učenci pošiljajo učitelju izdelke v presojo?

Da. Pošljejo tiste, ki so zahtevani. Vsak teden se pošiljajo dogovorjene naloge, za določene predmete samo občasno. To je razvidno v zbirni tabeli, ki je za vsak teden objavljena na spletni strani šole in jo vsi učenci že znajo uporabljati. Morajo pa določene

stvari poslati, ker učitelji njihovo delo na daljavo spremljamo in vodimo evidenco oddanih nalog. Učencu posredujemo tudi povratno informacijo o izdelku.

6. Kako naj otroka spodbudim k šolskemu delu?

Preprosto. Pustite mu odrasti. Odrasel je človek, ki zna odgovoriti na težave. Odraščanje, to vsi vemo, je boleče. Tudi vaš otrok se mora spopasti z negativnimi posledicami nedela in se iz njih učiti – če ne izdelata nalog v tem tednu, ga v naslednjem čakajo naloge za dva tedna. Če določene snovi ne predela, bo manj razumel tudi naslednjo snov. Če se sploh ne bo odzival, ga bo razrednik vprašal, če se je odločil, da letošnjega leta ne bi rad končal z ostalimi. Zares velika večina otrok razume, da je šola njihova skrb, in šolsko delo zelo resno jemljejo.

7. Ali naj dela otrok za šolo po urniku ali vse za en predmet naenkrat?

Po presoji. Pomembno je, da vzpostavite urnik, ki vam bo ustrezal v družini. Ponekod je več otrok in en računalnik, drugod sta starša v službi, otrok pa v varstvu ... družinske zgodbe so zelo različne, zato je raznolika tudi organizacija dela, dobro pa je, da imamo vzpostavljen stalni delovni ritem, ki ga sprejmemo, se ga privadimo, nas ne spravlja vsakodnevno v obup. Smiselno je tudi, da naloge otrok opravi po vsebinskih sklopih in da sam načrtuje svoje delo, če je tega zmožen.

8. Ali mora učenec poslati izdelke, če mu računalnik »šteka«?

Da. Dobro je preveriti, kaj oz. kdo »šteka«. Je to res tehnična težava? Včasih se izkaže, da je to le prikladen izgovor.

9. Ali naj otrok poleg šole počne še kaj?

Da. Gibanje za zdravje telesa in neskončni pogovori za zdravje duha in razvoj osebnosti. V tej novi okoliščini imamo prav za to nekaj več časa. Izkoristimo ga.

10. Kdaj se vrnemo v šolo?

Takoj ko bo to mogoče! Za zdaj pa tega še ne vemo. Učitelji komaj čakamo, po pripovedovanjih učencev pa se tega veseli tudi velika večina učencev in njihovih staršev.

Predstavitev knjižice Ranica Kolesarka

BESEDILO: BRANKA BIZJAN

Prihaja pomlad in vsi bi bili najraje v naravi, se sprehajali, vozili s kolesi. Posebej so navdušeni otroci, ki so komaj shodili in imajo tako imenovane poganjavčke, malo večji otroci, ki se že vozijo brez pomožnih kolesc. Kar hitro lahko pride do padca in poškodbe brade ali druge rane, ki jo je potrebno zašiti na urgentnem centru.

Prav take poškodbe so bile povod, da sta Petra Trdin Ribič, diplomirana medicinska sestra na urgenci UKC Ljubljana in njena sestrična Tatjana Melanšek, ljubiteljska slikarka, iz Dešna napisali in ilustrirali knjižico Ranica Kolesarka. Obe sta mami dveh živahnih otrok in vajeni padcev tudi doma.

Petra je na kirurgiji urgence videla veliko solza in bolečin malčkov, ki so prišli s svojimi poškodbami po pomoč k njim, zato se je odločila, da napiše zgodbico Ranica Kolesarka, ilustrirala jo je Tatjana, izdal pa Univerzitetni klinični center. Na urgenci vsakemu otroku po posegu podarijo to knjižico. Na predzadnjo stran vpišejo otrokovo ime v diplomu. Kot nam je povedala Petra, takoj postanejo bolečine manjše in otroške očke se v hvaležnosti zasvetijo, čeprav solze še polzijo po licih! Prijazna gesta za še večje zaupanje otrok in staršev.

Mlinček prijateljstva na Drtijiščici

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: BOJANA DORIČ

Sprehajalna pot ob Drtijiščici se je občanom zelo priljubila, saj se že na vse zgodaj zjutraj po njej sprehajajo sprehajalci in do poznih večernih ur se zvrsti veliko posameznikov, parov ali skupinic.

Pot je primerna za vse starosti, ker je nezahtevna, saj poteka po ravnini – »logu«. Tudi Drtijiščica je postala čistejša. Po njej plavajo račke in če imaš srečo, vidiš tudi kakšno ribico. Ob njej se rad sprehaja tudi Franc Obran s svojo družinico.

Franc je bil rojen na Štajerskem v deželi grozdja, vinske trte in reke Mure. Že pred mnogimi leti se je preselil v našo dolino in si ustvaril družino. Njegov oče je bil krovec in tudi Franc goji ljubezen do dela z lesom. Na svojem vrtu si je izdelal klopotec z vetrnico, klopi in mizo ter mnogo manjših praktičnih igral in predmetov za svoje vnuke. Za druženje s prijatelji je posadil lipo.

Ob sprehodih ob Drtijiščici se mu je utrnila zamisel, da bi po zgledu plavajočega mlina na Muri tudi na Drtijiščici postavil maketo plavajočega mlinčka. Rečeno – storjeno!

Najprej je naredil načrt, izbral primeren material in začel z delom. Kar veliko časa je porabil za konstruiranje in sestavljanje in marsikatero noč prebedel ob razmišljanju, kako kar najbolje narediti maketo mlina. Ko je bil mlinček sestavljen in les zaščiten, je v strugi potoka našel primerno mesto ob betonskem mostu sredi loga. Za postavitev mlinčka je izbral čas ob gregorjevem, ko postane svetli del dneva daljši. Na pomoč za postavitev mlinčka je poklical prijatelja in s skupnimi močmi so mlinček uspešno splavili na vodo in ga z »zajlami« pritrtili, da ga ne bi odneslo.

S prijatelji so ga poimenovali MLINČEK PRIJATELJSTVA z namenom, da vse sprehajalce s svojim klipklop razveseljuje in povezuje.

Moja restavratorska pot

Nina Dorič Majdič
med kitanjem

Restavriranje ... Kje naj začnem? Bom kar na začetku, kakor se je začelo. Že kot otroka so me zanimali stari predmeti, predvsem predmeti iz gradov. Zelo rada sem tudi prebirala knjigo Moravska dolina Staneta Stražarja in se poglobljala v predele, ki opisujejo gradove na Moravškem. Bila sem ponosna, da imamo ohranjen en grad z njegovo osnovno opremo. Že takrat sem si želela, da bi ga obnovili in da bi sama to videla ali sodelovala pri tem.

V srednji šoli sem za maturitetno nalogo intervjuvala restavratorja in takrat spoznala ta poklic in odločitev je padla. Konserviranje - restavriranje je postopek, s katerim ohranjamo oziroma upočasnimo staranje nepremične in premične dediščine oziroma likovne dediščine.

Dvanajsta postaja
križevega pota na Limbarski gori
pred in po postopku
(slika desno)

Prva postaja
križevega pota na Limbarski gori
pred in po postopku
(slika spodaj)

Vse fotografije:
Arhiv Nine Dorič Majdič

Med kitanjem slik
križevega pota na
Limbarski gori

Detajl med retušo –
barvno polnitvijo

Nina Dorič Majdič

Izpopolnila sem se v premični dediščini, kamor uvrščamo likovno dediščino, ki jo delimo predvsem na slikarski in kiparski del. Izobraževanje poteka na UL Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje na Oddelku za konserviranje in restavriranje likovnih del v Ljubljani.

Prva praksa v domači dolini

Moja prva praksa je bila prav na našem gradu Tuštanj, kjer sem sodelovala pri odkrivanju fresk v sobah, ki so zdaj poročne sobe in nato tudi pri nadaljnjih postopkih kot so utrjevanje, kitanje in retuširanje fresk in poslikav. Konserviranje – restavriranje pomeni upočasnitev staranja umetnin in nekako povrnitev umetnine v

prvotno stanje. Je zelo zahtevno delo, kjer je potrebno potrpljenje, razgledanost in znanje na več področjih, kot so zgodovina, kemija, slikarstvo, kiparstvo, tehnična spretnost ...

Umetnine potrebujejo za obstoj optimalno hranjenje, kar vključuje klimatske pogoje, primerno temperaturo in relativno vlago. Etika konserviranja – restavriranja poteka tako, da se osredotočimo samo na področja, kjer je primanjkljaj, da očistimo umetnino površinskih nečistoč, porumenelega laka, dodamo novo oporo, pokitamo, kjer manjka in zaključimo z retušo – barvno polnitvijo in zaščitimo z zaščitnim slojem – lakom. Specializirana sem za področje slik na platnu. Zaposlena sem v Moderni galeriji v Ljubljani, kjer sem konservirala - restavrirala dela naših vrhunskih umetnikov Riharda Jakopiča, Marija Preglja, Janeza Bernika, umetnikov moderne zgodovine, še prej pa v Narodni galeriji Ivano Kobilco, Matija Jamo, Mateja Sternena in mnoge druge. Imela pa sem tudi čast, da sem konservirala – restavrirala tudi na Moravškem. Delala sem na slikah križevega pota na Limbarski gori in podružnični cerkvi Žalostne Marije Božje na Hribcah. Prav poseben izziv so bile slike križevega pota na Limbarski gori, saj so bile že v zelo slabem stanju, pa vendar sem lahko nekako ohranila njihovo prvotno podobo.

Uživam v delu, predvsem na koncu, ko primerjam fotografije dela pred in po posegu, kjer vidiš razliko, ves svoj vložen trud.

Kulturna dediščina je naša dediščina, dediščina ljudi, ki jo poskušamo ohranjati skozi stoletja, pa naj bo to delo vrhunskega mojstra, ali pa domačega obrtnika, našega prednika, svojca ... Zavedati se moramo, da je vsaka umetnina bogastvo ali nosi emocionalno, državno, posvetno ali sakralno vrednost. Nekdo jo je naredil s srcem in dušo. To je bogastvo in duša našega naroda, ki ga lahko s ponosom pokažemo svetu.

Odgovor na dopis (preko e-pošte) 25. marca 2020 s strani gospe Špelce Kalčič iz Občine Moravče

B.: BRIGITA BARLIČ, svetniška skupina LŽMR

Lista župana Martina Rebolja si je poskušala urediti pravni status in urediti TRR, vendar je to nemogoče. Lista namreč ni pravna oseba. Kot že večkrat povedano so bili člani svetniške skupine z imenom Lista župana Martina Rebolja v občinski svet izvoljeni iz liste, ki so jo določili volivci s podpisovanjem in ne iz liste, ki jo je določila stranka. V kolikor na novo ustanovimo neko stranko ali pravno osebo, bo to nova stranka in ne stranka, ki so jo volivci volili. Prav zaradi te specifikave svetniških skupin občine sprejemajo posebne pravilnike o njihovem financiranju. Občina Moravče je tako sprejela Pravilnik o sredstvih za delo svetniških skupin in samostojnih članov Občinskega sveta Občine Moravče, ki še zmeraj velja. Jasno je, da ostale svetniške skupine nimajo te težave, saj so bili njeni člani izvoljeni v občinski svet z list, ki so jih določile stranke.

Še enkrat poudarjamo, da naša svetniška skupina ni pravna oseba, nima davčne številke in ne more na banki urediti svojega TRR. Na banki smo se o tem tudi pozanimali. Prosimo vas, da nam sredstva izplačate skladno s pravilnikom.

Nobene ovire ni za izplačilo sredstev naši svetniški skupini. Občina Moravče ima namreč za izplačilo pravno podlago in zagotovljena sredstva v proračunu. Menimo, da s postavljanjem nemogočih in nepotrebnih pogojev namenoma ovirate delovanje naše svetniške skupine, kar je zelo nedemokratično.

Odvetnica Miriam Ravnikar Šurk, Kotnikova ulica 28, Ljubljana

Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče

Zadeva: Pravno mnenje glede nakazila proračunskih sredstev Listi župana Martina Rebolja
Datum: 06. 04. 2020

Po pregledu posredovane zahteve Liste župana Martina Rebolja (v nadaljnjem besedilu: Lista) glede nakazila proračunskih sredstev vam v nadaljevanju posredujem naslednje mnenje.

1. Zakonodajna vprašanja pravočasnosti zahteve za povračilo stroškov ne rešuje neposredno, vendar bi bilo smiselno sklepati, da je potrebno zahtevo nasloviti na občino do zaključka proračunskega leta, v katerem so za ta namen predvidena sredstva. Postavlja se torej vprašanje morebitne (ne)pravočasnosti zahtevka.
2. Ne drži trditve, da Lista ne more urediti TRR za nakazilo proračunskih sredstev. Res je, da svetniška skupina ni pravna oseba, vendar je do nakazila iz občinskega proračuna upravičena Lista in ne svetniška skupina. Kljub večkratnim opozorilom predstavnikov občine, naj se zadeve uredijo, do današnjega dne z ustreznimi podatki ne razpolagate.
3. Dejstvo je, da je po Zakonu po volilni in referendumski kampanji (Uradni list RS, št. 41/07, 103/07 – ZPoIS-D, 11/11, 28/11 – odl. US in 98/13; v nadaljnjem besedilu: ZVRK) Lista bila dolžna odpreti TRR za izvedbo volilne kampanje za vsakokratne volitve – torej v letih 2014 in 2018. Na občini kljub temeljitemu pregledu vseh ustreznih podatkov niste našli. V kolikor bi se izkazalo, da so bila določila citiranega ZVRK (predvsem drugega odstavka 17. člena) kršena, vas opozarjam, da je v tem primeru VSAK kandidat na Listi izpostavljen morebitnemu prekrškovnemu postopku, v katerem je zagrožena kazen v višini od 300,00 do 800,00 evrov (za vsake volitve), kot to določa 37.a člen ZVRK.
4. V delu, ki se nanaša na odprtje TRR in poročanje o porabi sredstev, ZVRK posebno odgovornost opredeljuje za organizatorja kampanje (3. člen ZVRK) ter kršitve sankcionira z globo od 10.000,00 do 20.000,00 evrov.
5. Res je, da mora biti TRR za volilno kampanjo zaprt v zakonskem roku po zaključku volitev (prvi odstavek 16. člena ZVRK), vendar pa lahko predstavnik Liste odpre (navaden/fiduciarni) TRR za potrebe nakazila proračunskih sredstev – verjetno smiselno enako za odprtje TRR v letu 2018.

SKLEPNO: Občini oziroma županu predlagam, da:

- nakazilo zadrži do razrešitve vprašanja glede izpolnjenih obveznosti Liste, ki izhajajo iz obveznosti po ZVRK za leti 2014 in 2018;
- predstavnika Liste pozove na predložitev zahtevanih podatkov v roku 8 delovnih dni.

S spoštovanjem,

Odv. Miriam Ravnikar Šurk

ODVETNICA
MIRIAM RAVNIKAR ŠURK
Kotnikova ulica 28, Ljubljana

Pravno mnenje in predlog odvetnice Miriam Ravnikar Šurk glede zadeve nakazila proračunskih sredstev Listi župana Martina Rebolja

Obvestilo s strani ZB za vrednote NOB Moravče

Zaradi koronavirusa se bo letošnja spominska svečanost ob obletnici poboja štirih partizanov nad Češnjicami pri spomeniku konec aprila prestavila. S tem tudi praznovanje dneva upora. Ko se bodo razmere normalizirale, bomo obveščali o novem terminu.

Kriza koronavirusa in naša skupna moč

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka EP

Ljudje smo prepletenost sveta in negativne učinke globalizacije prvič resnično občutili ob finančni krizi leta 2008. Kriza pandemije bolezni Covid-19 (povzročja jo novi koronavirus), ki je že decembra lani izbruhnila na Kitajskem v mestu Vuhan, pa ponovno dokazuje, kako je v današnjem globaliziranem svetu pomembna samooskrba.

Težko je razumeti dejstvo, da bo zdaj prav Kitajska priskočila na pomoč Italiji s svojimi zaščitnimi oblekami, maskami in zdravili. To kaže predvsem na to, kako so Evropska unija (EU) in njene članice pretirano odvisne od mednarodnega okolja. Dejstvo je, da mora EU sprejeti učinkovitejšo politiko za večjo samooskrbo na področju proizvodnje zdravil in zanje pomembnih sestavin.

Sama tudi menim, da je na ravni EU potrebno okrepiti sodelovanje na vseh področjih, še posebej pa pri izmenjavi informacij in pomoči pri zagotavljanju ustreznih zmogljivosti v bolnišnicah. Pri tem imam v mislih zlasti respiratorne naprave. Prav tako je potrebno ljudem na najbolj prizadetih območjih sporočiti, da niso osamljeni, da pristojni delajo vse, kar je v njihovi moči, da bo ta virus premagan.

In nenazadnje, ne smemo pozabiti na gospodarski vpliv krize, ki jo doživljamo. To, da bo zagotovo prišlo zaradi pojava koronavirusa tudi do gospodarske krize, ni več vprašanje.

Vsem prizadetim gospodarskim dejavnostim je potrebno zagotoviti sredstva za pomoč pri ohranjanju njihove likvidnosti, banke pa naj razmislijo o možnosti, da bi podjetja lahko zaprosila za zamenjavo kratkoročnih posojil z dolgoročnimi; razlog je seveda v tem, da se s podaljševanjem ročnosti zmanjša mesečni obrok posojila, s čimer se lahko ublaži denarni krč v podjetjih. Svetovne banke se namreč že ukvarjajo z vprašanjem likvidnosti podjetij in strankam že ponujajo različne ukrepe, s katerimi bi lahko te ublažile akutne težave zaradi posledic izbruha koronavirusa. Med ukrepi se naštevajo reprogramiranje oziroma podaljševanje kreditnih linij, premostitvena posojila in moratorij za odplačevanje hipotekarnih posojil.

Ponekod so ljudje že izpraznili prodajne police trgovin v strahu, da bo motena preskrba s hrano. V času krize se marsikaj spremeni, zato je nujen tudi premislek, ali v Sloveniji naredimo dovolj za povečanje prehranske samooskrbe. Večkrat slišimo, da se nekaj ne splača pridelovati doma, ker je v trgovini cenejšje. Švicarji vedo, da zlata in frankov ni mogoče pojesti, zato posvečajo kmetijstvu posebno skrb, čeprav imajo za to težje pogoje. Če pa bomo v Sloveniji vse najboljše površine pozidali, veliko smo jih že, domače vrtničke zanemarili, potem bomo še bolj odvisni od drugih, ki pa bodo v krizi najprej poskrbeli zase in za svoje, tako kot pri dobavi zaščitnih mask in druge opreme.

A kakorkoli že, vsi ekonomski in drugi ukrepi ne bodo zalegli, če ljudje ne bomo najprej sami

poskrbeli za svoje zdravje. Zato na tem mestu želim spomniti, kako pomembno je upoštevati predloge in ukrepe zdravstvene stroke pa tudi drugih državnih institucij. To pa je tudi čas, da se vrnemo k naravi in živimo tudi bolj zdravo. Verjamem, da lahko skupaj premagamo tudi to krizo.

N.Si

Pisma bralcev

Rubrika *Pisma bralcev* je namenjena vsem, ki želite s predlogi, pobudami in kritičnim razmišljanjem izboljšati ali popestriti življenje v občini. Namenjena je tudi javnim vprašanjem občinski upravi, kadar gre za teme, zanimive za širši krog bralcev. Preko pisem bralcev lahko javno postavite vprašanja ali predloge glede samega časopisa. *Pisma bralcev* ne smejo biti žaljiva in zlonamerna. V kolikor gre za vprašanje, naslovljeno na javno osebo ali ustanovo, je objava omejena na dva zapisa z vsake strani na posamezno temo. Teksti naj praviloma ne presegajo 3500 znakov s presledki. *Pisem bralcev* ne lektoriramo in ne popravljamo slogovno. Opravimo samo osnovni pregled teksta in popravimo le tipkarske napake.

Odgovor na članek Ptički brez gnezda še vedno pojejo

Žal mi je, da se moram v sedanjih težkih časih ukvarjati s takimi problemi. Menim, da je zdaj čas za solidarnosti med ljudmi, ne pa za prerekanja v občinskih časopisih. Ravno zaradi tega najprej sploh nisem želela odgovarjati na pismo bralcev, objavljeno v zadnjih novicah z naslovom *Ptički brez gnezda še vedno pojejo*. Vendar sem po premisleku vseeno prišla do zaključka, da imajo bralci pravico slišati obe strani. Vsi člani Društva upokojencev imajo enake pravice. Kot je v pismu bralcev tudi že povedano, se je ena sekcija društva odločila, da ne bo več del društva in so ustanovili svoje društvo, to je Društvo mešani pevski zbor Občine Moravče, naslov Stegne 31, 1251 Moravče, vpisan v registrski organ 28. 10. 2019. Novo društvo je postalo samostojna pravna oseba in ni član Društva upokojencev Moravče. Novo društvo je samostojni subjekt pravic in dolžnosti in ni z ničemer povezano z Društvom upokojencev.

Kot posamezniki so pevci lahko tudi člani DU Moravče ob plačilu članarine. V tem primeru se lahko udeležujejo dejavnosti, ki jih Društvo upokojencev Moravče ima (udejanja, vrši) izven ali v društvenih prostorih.

Vojka Rebolj, predsednica DU Moravče

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035
 Ponedeljek: 8.00 - 10.30
 in 11.00 - 15.00
 Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
 Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564
 Prvi ponedeljek v mesecu:
 17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055
 Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00
 in 16.00 - 18.00

Pošta

t: 01 72 96 510
 Ponedeljek, torek, četrtek, petek:
 8.00 - 10.30 in 14.30 - 17.00
 Sreda: 8.00 - 10.30 in 14.30 - 18.00
 Sobota: 9.00 - 11.00

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00
 Petek: 8.00 - 10.00
 Zadnje nedeljo v mesecu:
 8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210
 www.osmoravce.si
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična osnovna šola Vrhpolje

t: 01 72 31 233
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7
 g: 041 657 223

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234
 24-urna dežurna služba
 na telefonu 112

**Novi delovni čas
Knjižnica Daneta Zajca**

t: 01 72 31 359
 Pon. in pet. zaprto
 Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
 Sreda: 7.00 - 9.00 in 11.00 - 14.00
 Sobota: 9.00 - 12.00

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008
 Ponedeljek in sreda: 13.00 - 19.00
 (sprejem do 18.00)
 Torek, četrtek, petek: 7.00 - 13.00

Ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 943
 Ponedeljek in sreda: 13.00 - 19.15
 Torek: 7.00 - 10.30 (ambulanta),
 10.30 - 13.00 (posvet)
 Četrtek: 7.00 - 10.30 (ambulanta)
 Petek: 7.00 - 8.00 (ambulanta)
 8.00 - 11.00 (sis. pregledi),
 11.00 - 13.30 (ambulanta)

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 13.00 - 18.00
 Torek, četrtek in petek: 7.00 - 12.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150
 Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15
 Torek in četrtek: 12.45 - 19.15
 Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750
 Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00
 Torek in četrtek: 13.00 - 19.00
 Petek: 7.00 - 13.30

Patronažna služba

t: 01 72 32 944
 Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Lekarna

t: 01 77 70 245
 Ponedeljek: 12.00 - 19.00
 Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00
 Sreda: 13.00 - 19.00
 Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

**Kmetijska svetovalna služba
KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS
Domžale**

Šaranovičeva cesta 21a, Vir
 t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55
 Uradne ure: ponedeljek in sreda
 od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

**Slovenski okoljski javni sklad,
mreža ENSVET**

Brezplačno energetsko svetovanje
 gasper.stegnar@ensvet.si
 (po predhodnem dogovoru)

LAS Srce Slovenije

Svetovanje s področja razpisov
 v okviru LAS, Občina Moravče
 Prva sreda v mesecu: 9.00 - 12.00

Čenjene bralke, spoštovani bralci!

Od decembra 2018 so objave v rubriki »Zahvale in V spomin« brezplačne. V Novicah pa lahko objavite brezplačno tudi vesele dogodke, ki jih želite deliti s sokrajani: obletnice, napovedi porok, objave rojstev ...

Uredništvo *Novic iz Moravske doline* vabi k sodelovanju vse, ki sestavljate križanke, sudoku, uganke ... Dobrodošli so tudi vsi predlogi, kako popestriti in izboljšati naše *Novice*. Vabimo vse, ki imate stare razglednice Moravske doline, da nam jih posodite za objavo.

Novi letnik *Novic iz Moravske doline* je prinesel tudi nov koncept idejne zasnove naslovnice. Predstavljali bomo različna področja, ki so prisotna v naši občini: rokodelstvo, obrt, umetnost, kulinariko, arhitekturo, restavracijsko ... Zato v letu 2020 odpiramo nov natečaj. Vabimo vas, da na uredništvo pošljete predloge, katero področje naj v sliki (in besedi) predstavimo in seveda fotografije s tega področja, ki so primerne za naslovnico.

Rubrika pisma bralcev v *Novicah iz Moravske doline* je odprta za vaša vprašanja, pobude in kritike. Seveda pisma ne smejo biti žaljiva ali zlonamerna. Pišite nam na e-naslov: **moravske.novice@moravce.si!**

*Glej, zemlja si je vzela, kar je njeno.
A kar ni njeno, nam ne more vzeti.
In to, kar je neskončno dragoceno,
je večno in nikdar ne more umreti.
(S. Makarovič)*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 91. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek, brat, stric in tast

Janez Korošec

IZ MORAVČ.

Od njega smo se poslovili v torek,
17. marca 2020 ob 16. uri na pokopališču v Moravčah.
Hvala vsem, ki ste bili ob slovesu poleg.

Žaluojači vsi njegovi

*Mirno in spokojno si zaspal,
v večni sen od nas odpotoval.
Naj bo srečno tvoje potovanje
in pogosto vračaj se nam v sanje.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 90. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, stari ata in pradedek

Franc Kraševc

PO DOMAČE TIČEV ATA S KATARJE.

Hvala vsem, ki ste se poslovili od njega in ga pospremili na zadnji poti.
Hvala tudi vsem za izrečeno sožalje, darovane sveče, cvetje in maše.
Hvala župniku Kancijanu Čizmanu za lep obred, hvala pevcem skupine Cvet, Matjažu Musiču za zaigrano »Tišino« in Rebolju za izrečene besede.
Posebna hvala pa Slavki Srenjšček in Ivici Zupančič za ganljiva govora.
Hvala pa tudi vsem posameznikom, ki ste sodelovali pri izvedbi pogreba.

Vsi njegovi

*Pomlad se znova je rodila,
od življenja vse kipi.
A v tej idili nekaj manjka!
Dragi ati, to si ti.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 67. letu starosti sklenil naš dragi ati, ata, tast, sin, brat in stric

Franc Lavrič

PO DOMAČE AVBELJNOV BRANE IZ SERJUČ.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem za vso pomoč in podporo, ki ste nam jo nudili v trenutkih, ko ga je zdravje počasi a vztrajno zapuščalo. Hvala PGD Moravče ter ostalim prostovoljnim gasilskim društvom, pevcem Moškega komornega zbora Tine Kos, planinskemu in čebelarškemu društvu za ganljive govore in sodelovanje pri pogrebni svečanosti.
Hvala tudi osebju Klinike Golnik, patronažni službi zdravstvenega doma Moravče, dr. Marjanu Dežmanu in pogrebni službi Vrbančič.
Iskrena hvala patroma Dragu Lavriču in Jožetu Urbaniji ter župnikom Kancijanu Čizmanu, Miru Šlibarju in Vladimirju Jaksetiču za darovano sveto mašo. Posebna zahvala gre Dragu Lavriču in Kancijanu Čizmanu za obiske na domu ob njegovih zadnjih trenutkih.
Hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti in ga ohranjate v lepem spominu.

Vsi njegovi

*S svojim smehom vsakega osrečiti si znal,
a pred usodo sam nemočen si ostal.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 93. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek, brat in stric

Jože Novak

Z VRHPOLJA PRI MORAVČAH.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in darovane sveče. Hvala gospodu Ivanu Lebarju in gospodu Martinu Rebolju za lepa govora, Zvezi borcev Moravče, župniku gospodu Ivanu Povšnarju pa za lep cerkveni obred.
Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti!

Vsi njegovi

*Spet trate bodo zazelenele,
prišel lep bo maj,
vrnil tisoč bo spominov
daleč tja nazaj.
(Angelca Firm)*

Dragi mami

Angelci Firm

V SLOVO

Hvala ti za vso tvojo dobroto in veselje, ki si nam ga dala.
Tvoji Aljaž, Nina, Luka, Lucija in Gorazd

*Na gomilo solza lije,
tebe hladna zemlja krije.
Srečno ljubljeni moj sin.
Usodi kruti nisi mogel se umakniti,
spomini nate bodo ostali v naših srcih vedno skriti.*

V spomin

7. marca je minilo žalostno leto, odkar smo se poslovili od našega ljubega sina in brata

Mirana Srenjščka

Z GRMAČ.

Prisrčna hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga imate v lepem spominu.
Mami Slavka, brat Jože ter sestri Ida in Malči z družinami

*Klopca pred hišo je prazna,
na njej sedita samo mački
in čakata, da se jima pridružiš ...
Nihče nam ne dvigne roke v pozdrav,
ko se pripeljemo na dvorišče ...
Pogrešamo te ...*

V spomin

29. aprila bo minilo eno leto, odkar se je poslovil od nas in odšel k svojemu Stvarniku naš dragi

Anton Skok

Hvala vsem, ki se ga spominjate v molitvah in lepih mislih.
Hvala tudi vsem, ki stojite na njegovem grobu.
Počivaj v miru, dragi naš ati! Za vedno si zapisan v naša srca in spomin na tvoj nasmeš nikoli ne bo umrl.

Vsi tvoji

ČISTA

Pletarska šola Blaž Slapar
2009/19

18.4.2020,
ob 20. uri
OSNOVNA ŠOLA
JURIJA VEGE

Slavnostna
akademija
ob deseti
obletnici

Prestavljeno na jesen

Tuštanj 2020

27. tradicionalno prvomajsko srečanje
v Tuštanju (Cegunca) pri Moravčah

10.30	11.00	13.00
Pihalna godba Moravče in Moravske Lilije	ŽIV-ŽAV z Alenko Kolman plesno glasbena zabava z maskotama Dinosaver Dino in Robovlaki - sledi bo celodnevna animacija za otroke	Ansambel Petra Finka
13.00	20.30	
Start povorke oldtimerjev (gostilne Seklič - Zalog pod Sv. Trojico), prijavite se lahko od 11. ure dalje	Mambo kings	

Pridite v objem prijateljskih ljudi!

Odpovedano / Se vidimo 1. maja 2021

Pletarska šola Iztoka Urbanije in
Društvo krajanov Sp. in Zg. Tuštanja

**vabimo na zaključek tečaja
pletanja košar in razstavo
končnih izdelkov,**

ki bo 24. maja 2020 ob 10. uri
v Spodnjem Tuštanju.

Program:

- od 10.00 do 15.00: delavnice pletanja košar za obiskovalce
- od 15.00 do 18.00: predstavitev delovnega postopka pletanja košar, podelitev priznanj in nagrad, slovesni zaključek tečajev s pletarskim vajnikom pletarske šole

Priljubljene odprte kuhinje. Za glasbo bo poskrbel Ansambel Gregorja Kobala. Del košar bo na voljo za nakup. Srečanje bo potekalo v šotoru v športnem parku Cegunca v Spodnjem Tuštanju pri Moravčah.

Lepo vabljeni!

Iztok Urbanija
Pletarstvo in pletarski tečaji

Tuštanj
Lepo vabljeni

Prestavljeno na jesen

Društvo krajanov naselij Spodnji in Zgornji Tuštanj

Sporočamo vsem ljubiteljem društva in obiskovalcem naše tradicionalne prireditve Prvomajsko srečanje v Tuštanju, da moramo letos, že skrbno načrtovano, 27. zaporedno prireditev žal zaradi težke situacije v Sloveniji in v svetu odpovedati.

Vsem našim obiskovalcem sporočamo, da bomo tradicijo nadaljevali prihodnje leto in vas že sedaj vabimo in se veselimo druženja na našem tradicionalnem Prvomajskem srečanju v letu 2021!

Ostanite zdravi!

Očesna optika Martin Krhlikar s.p.

Trg svobode 2, Moravče
01 723 28 22; 040 709 232
Od ponedeljka do petka
Od 8.00 do 12.00 in
od 15.00 do 19.00

Zarja Ekoenergija
a holding company
Vaš zanesljivi energetska partner

080 14 20

Na brezplačni telefonski številki smo vam na voljo od ponedeljka do sobote med 7. in 20. uro.

Ne glede na krizne čase sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso v naselju Moravče številnim uporabnikom še naprej zagotavlja zanesljivo in nemoteno dobavo okolju prijazne toplotne energije.

Z oddaljenim dostopom skrbimo za neprekinjeno in ekonomično delovanje sistema ter dobavljamo toploto pod vsakimi pogoji.

BORIS KOPITAR
SVETUJE
PREVERITE SLUH IN POSKRIBITE ZANJ

POKLIČITE ZA TERMIN
059 044 055

BREZPLAČNO PREVERJANJE SLUHA IN TESTIRANJE SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA

OBIŠČITE AUDIOBM
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

Pri Jurku
GOSTILNA IN PICERIJA

DOSTAVA HRANE NA DOM

tel.: 01 723 28 83
gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče
<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BARVE LAKI PIRC

NOVA TRGOVINA ZA DOM

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

 3M **TEKNOS** **ALCEA C.A.R.FIT**

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

OK
optika
KRHLIKAR

Očesna optika Krhlikar
Trg svobode 2, 1251 Moravče
T: 01 723 28 22, M: 040 709 232
optika.krhlikar.pe@gmail.com
www.optika-krhlikar.si

NOVO PRI NISSAN KRULC

SKLEPANJE ZAVAROVANJ

- novo zavarovanje
- podaljšanje
- za vsa vozila

Kontaktna oseba: URŠA REMS BROADAR
Tel: 01/7231-200, 031-362-397
Email: ursa.rems@nissan-krulc.si

NUDIMO TUDI

CENITEV KASKO ŠKOD IN KAROSERIJSKA POPRAVILA

- vse znamke vozil
- vse zavarovalnice

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

NOVI NISSAN JUKE

COUPE CROSSOVER

0% OBRETNOSTNA MERA*
7 let JAMSTVA**

SKENIRAJTE ZA ODKRITJE NOVEGA JUKA
 AUDIO SISTEM BOSE® PERSONAL PLUS
 PROPILOT

KRULC
 ŽE 30 LET POOLASČENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
 Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče
 Delovni čas 08-18, sobota 08-12.
 Tel: 01 723 12 00 www.nissan-krulc.si

Kombinirana poraba goriva: 6,5 - 5,9 l/100 km. Emisije CO₂: 147 - 135 g/km. Emisijska stopnja: Euro6D Temp. Emisije NO_x: 0,0220 - 0,0427g/km. Emisije trdnih delcev: 0,00027 - 0,00029g/km. Št. delcev x10⁷: 0,48 - 0,53. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP (globalno usklajen postopek testiranja za taktka vozila). Ogledov doksidi (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije iz prometa onesnažujejo zrak in tako pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

*Velja ob nakupu vozila preko Nissan Financiranja za obdobje 12 mesecev v primeru akcije 50/50. Akcija upošteva 50% polog ter odkupi obrok v višini 50% po preteku enega leta brezobrestnega financiranja. **7 let jamstva obsega 3 leta tovarniške garancije ter podaljšano jamstvo za 4., 5. leto po programu "As new", 6. in 7. leto pa po programu Basic, oz. za 160.000 km, karkoli se zgodi prej. Velja v primeru akcije 50/50. Akcija velja do 31. 03. 2020. Slike so simbolične. Pooblaščen uvoznik: Renault Nissan Slovenija, d.o.o., Dunajska 22, 1001 Ljubljana. Več na www.nissan.si.

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU - PVC VRATA IN OKNA

Bogat izbor vhodnih vrat!

Branko Peterka s.p.
 Štandrova 9a,
 1251, Moravče, Slovenija
 Tel: 01/ 7232 - 868
 Gsm: 041/ 753 - 617
 info@peplast.si

www.peplast.si

Avtohiša Vesel

Martin Vesel s.p.

SERVIS

Češnjice 16b
 1251 Moravče

t. 01 72 31 032
 g. 041 687 336

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela
- Delovni čas pon - pet od 8h - 18h

www.avtohisavesel.si

TV - INTERNET

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

UGODNA CENA!

- TV ali INTERNET od 15€ / mesec
- Najbolj gledani kabelski programi s SLO podnapisi, tudi v HD
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Ambroža, Vel. Planine, Zg. Javoršice, PD Moravče, Lukovice, Peč pri Mor., Slivne, zasav. gore,...

040 997 007 **Novo! v naši shemi tudi ATV Litija.**
www.zvezdatv.si
www.gorosan.com

10 let

NUDIMO VAM ZANESLJIV SERVIS TV IN AV TEHNIKE

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.

gsm.: 041 387 111
 e-mail: mare.jerman@gmail.com
 www: montaza-jerman.net

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis